

Till Riksdagen

Nordiska rådets svenska delegations berättelse för rådets tjugonde session

Nordiska rådet höll sin tjugonde session den 19—24 februari 1972 i Helsingfors. Tjugosex rekommendationer till regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige respektive Nordiska ministerrådet antogs rörande samarbete på de juridiska, kulturella, socialpolitiska, trafikala och ekonomiska områdena. Vidare avgavs ett yttrande över Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet. Nordiska rådets svenska delegation får överlämna bifogade berättelse för rådets tjugonde session jämte en *bilaga* innehållande texten till de antagna rekommendationerna och yttrandet.

För Nordiska rådets svenska delegation

JOHANNES ANTONSSON

Christer Jacobson

Berättelse

från Nordiska rådets svenska delegation rörande rådets tjugonde session i Helsingfors den 19—24 februari 1972

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Olof Palme,
ministern för utrikes ärendena Krister Wickman,
statsrådet och chefen för industridepartementet Rune Johansson,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Eric Holmqvist,
statsrådet och chefen för socialdepartementet Sven Aspling,
statsrådet och chefen för justitiedepartementet Lennart Geijer,
statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet Ingemund Bengtsson,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Bengt Norling,
statsrådet Bertil Löfberg,
statsrådet Carl Lidbom,
statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet Ingvar Carlsson,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Kjell-Olof Feldt,

och följande *valda medlemmar*:

Arne Geijer,
Johannes Antonsson,
Gunnar Helén,
Erik Adamsson,
Eric Krönmark,
Sven Mellqvist,
Jan-Ivan Nilsson,
Tage Johansson,
Ingemar Mundebo
Sture Palm,
Eric Carlsson,
Allan Hernelius,
Knut Johansson,
Cecilia Nettelbrandt,
Carl-Henrik Hermansson,
Per Olof Sundman samt
Anna-Greta Skantz som ersättare för Sven Hammarberg och
Paul Jansson som ersättare för Per Bergman

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen:

Gösta Bohman,
Rune Jonsson,
Anna-Lisa Nilsson,
Doris Håvik,
Gunnar Richardsson,
Lars Werner och
Grethe Lundblad

Under den 22 februari ersattes herr Hermansson av herr Werner och under del av denna dag herr Sundman av fru Nilsson. Herr Geijer ersattes för del av den 23 februari och återstoden av sessionen av herr Rune Jonsson. Herr Helén ersattes för del av samma dag av herr Richardsson och herr Knut Johansson av fru Lundblad. Den 24 februari ersattes herr Knut Johansson för återstoden av sessionen av fru Håvik.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, t. f. kanslichef Hans-Olle Olsson, sakkunniga och övrig personal.

Till rådets president valdes vid sessionen riksdagsledamot V. J. Suk-selainen, Finland, samt till vice presidenter folketingsmedlem Ib Stetter, Danmark, altingsmand Jón Skaftason, Island, stortingsrepresentant Helge Seip, Norge, och riksdagsman Johannes Antonsson, Sverige.

Vid sessionen fördelades rådets medlemmar på fem utskott, juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, socialpolitiska utskottet med 13 medlemmar, trafikutskottet med 13 medlemmar och ekonomiska utskottet med 22 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

Juridiska utskottet:

herrar Adamsson,
Hermansson,
Hernelius.

Kulturutskottet:

herrar Bergman,
Tage Johansson,
Mundebo (vice förman),
Sundman.

Socialpolitiska utskottet

herrar Hammarberg,
Knut Johansson,
Jan-Ivan Nilsson.

Trafikutskottet

herrar Eric Carlsson,
Mellqvist,
fru Nettelbrandt.

Ekonomiska utskottet

herrar Antonsson,
Geijer,
Helén,
Krönmark,
Palm (förman).

Ett särskilt utskott med uteslutande uppgift att granska Nordiska kulturfondens förvaltning tillsattes. I utskottet som består av fem med-

lemmar och fem suppleanter omvaldes herr Bergman med herr Antons-son som suppleant.

Regeringsrepresentanterna erhöll generell inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen. Av de svenska regeringsrepresentanterna deltog, i juridiska utskottet statsrådet Lidbom, i kulturutskottet statsrådet Carlsson, i socialpolitiska utskottet statsråden Aspling och Bengtsson, i trafikutskottet statsrådet Norling samt i ekonomiska utskottet statsrådet Feldt.

II. Behandlade saker

Saklistan för tjugonde sessionen (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) upptog 37 medlems- och tilläggsförslag med ändringsförslag (A-saker), 1 regeringsförslag (B-sak), 42 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 151 meddelanden från regeringarna rörande de av rådets rekommendationer som icke avskrivits som slutbehandlade (D-saker).

I rådet var dessutom anhängiga 23 A-saker, vilkas behandling i utskotten fortsätter. Likaså fortsätter behandlingen av 3 A-saker som behandlades vid sessionen.

Beträffande 27 av A-sakerna, 4 av C-sakerna och 17 av D-sakerna förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde företas till omedelbar behandling i rådets plenum med undantag av 1 A-sak, vilken återförvisades vid sessionen till vederbörande utskott för förnyad behandling. I dessa saker liksom i de av utskotten före sessionen ej färdigbehandlade men på saklistan uppförda sakerna avgav utskotten betänkanden under sessionen.

Enligt 22 § arbetsordningen för rådet hade presidiet utarbetat en rapport rörande sin verksamhet under tiden efter rådets närmast föregående session. Dessutom hade sammanställts en rapport om under tiden sedan nittonde rådssessionen gjorda framsteg i det nordiska samarbetet. Tillsammans med Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet utgjorde de båda rapporterna underlag för en allmän debatt i rådet vid sessionens början, den s. k. generaldebatten; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan. Efter debattens slut lades rapporterna till handlingarna; beträffande berättelsen se nedan.

Vidare förelåg en rapport från rådets informationskommitté för tidskriften Nordisk Kontakt avseende 1971. Rapporten, som behandlats av kulturutskottet, lades av rådet till handlingarna. En rapport förelåg även rörande nordisk symbol. Rapporten lades av rådet till handlingarna.

Vid tjugonde sessionen framställdes och besvarades i rådets plenum

sammanlagt 13 frågor (E-saker), av vilka 12 ställts i anslutning till C- eller D-saker. Efter förnyad utskottsbehandling av dessa C- och D-saker beslöt rådet att lägga berättelserna och meddelandena till handlingarna.

Vid sessionen antogs 26 rekommendationer och 1 yttrande till regeringarna eller Nordiska ministerrådet; texten till dessa har fogats till berättelsen som bilaga. Då i det följande annat icke anges, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt. Likaså har då annat icke angivits samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

Rekommendationerna, med undantag av dem som riktats till Nordiska ministerrådet, har överlämnats till Sveriges regering den 10 april 1972.

I det följande lämnas en redogörelse för de behandlade sakerna. Det fullständiga materialet finns tryckt i rådsförhandlingarna innefattande bl. a. stenografiska referat av överläggningarna.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. *Internationell rätt*

I medlemsförslag om *nordiskt samarbete rörande havsrätt* framhölls att föreningen av Nordatlanten är i tilltagande, något som är särskilt allvarligt för Island, Färöarna och Grönland med kringliggande fiskevatten. Enligt förslagsställarna var landet, havsbotten och havet över denna att anse som en biologisk och geologisk helhet som borde tillhöra kuststaterna och dessas rättigheter kunde ej beskäras av andra stater eller av internationella domstolar. De flesta remissinstanserna hänvisade till att frågan om kuststaternas rättigheter vad beträffar fiske och förening skulle behandlas på en av FN planlagd sjörettskonferens 1973 och att de nordiska länderna skulle samarbeta vid denna konferens. Utskottet anslöt sig enhälligt till grundtanken i medlemsförslaget att de nordiska länderna bör samarbeta för lösningar av de problem som uppstår genom hänsynslöst fiske, förening och utvidgande av fiskerigränserna.

Utskottet hemställde, att rådet skulle rekommendera regeringarna att fortsätta att utbygga samarbetet om lagstiftningen på havsrettsområdet på så sätt att man eftersträfvade internationell enighet om utsträckningen av sjöterritorier och fiskegränser, särskilda rättigheter för kuststater eller områden, vars ekonomi i särskild grad är beroende av havet och om åtgärder för förhindrande av förening. Vid förslagens behandling i plenum framhöll utskottets talesman de särskilda isländska synpunkterna. Isländska regeringen ansåg som sin rätt och plikt att genom ensidiga åtgärder skydda havsbottens rikedomar och altinget

hade den 15 februari 1972 enhälligt beslutat att fiskegränsen från den 1 september 1972 skall fastställas till 50 sjömil. På isländsk sida var man tacksam för den välvilja som visats under utskottsbehandlingen av medlemsförslaget och för det positiva resultat det utmynnat i.

Från isländska regeringens sida försvarades besluten att utvidga fiskegränsen med att fisket var en livsbetingelse för det isländska folket men att åtgärden också var i andras intresse. Situationen för Island var så allvarlig att man inte kunde invänta en lösning vid en kommande sjörättskonferens. Island var som bekant ej inställt på att bli medlem av EEC, men hade under förhandlingarna om tull- och handelsavtal med Gemenskapen märkt att man sökte utnyttja dessa avtal för att utöva tryck på Island vad beträffar fiskegränsen. Från isländsk sida väntade man sig att de andra nordiska länderna icke skulle ansluta sig till denna politik utan använda sitt inflytande till att hjälpa Island att uppnå handelsavtal utan ovidkommande villkor. Juridiska utskottets förslag sågs som ett tecken på att Island kunde räkna med nordisk solidaritet när fiskegränsen utvidgades den 1 september. Från färöisk sida upplystes att lagtinget behandlade ett förslag att utvidga fiskegränsen till 70 sjömil från baslinjen och att fastställa en föroreningsgräns på 120 sjömil. Herr Adamsson uttryckte sin oro över ensidiga åtgärder av den natur som övervägdes i Island. Det fanns tyvärr exempel på att ett sådant tillvägagångssätt kunde skapa internationella spänningstillstånd och konflikter. Frågan om speciella rättigheter för vissa kuststater borde ses i globalt sammanhang och man ville därför från svensk sida ge den föreslagna rekommendationen en försiktig och restriktiv tolkning på denna punkt. Även från norsk och dansk sida uttrycktes förbehåll med hänsyn till tolkningen av utskottets förslag till rekommendation och underströks att häri ej låg något godkännande av ensidiga åtgärder. Nyckelordet var att man skulle sträva efter internationell enighet. Utskottets förslag till rekommendation antogs (nr 20).

2. De mänskliga rättigheterna

I ett medlemsförslag hemställde bl. a. herr Hernelius att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att låta företaga en *genomgång av reglerna om de mänskliga rättigheterna* enligt varje lands rätt och uppgöra en plan till samordning och harmonisering av dessa bestämmelser. Inte minst gällde detta nya rättigheter som ej ansetts aktuella vid tidpunkterna för nuvarande grundlagsbestämmelsers tillkomst. Utskottet konstaterade på basis av det inkomna remissmaterialet att förslagets tankar ej kunde realiseras på nuvarande tidpunkt speciellt med hänsyn till att vissa länder hade svårigheter att genomföra ändringar i sina grundlagar. Rådet beslöt på förslag av utskottet att ej företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

3. Viseringsfrågor

I ett medlemsförslag hemställde bl. a. herr Mundebo att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att *avskaffa det generella viseringstvånget*. Förslagsställarna hänvisade till att viseringstvång införts i en kristid för att möjliggöra en kontroll av inresande från vissa länder men att i ett modernt samhälle förekommande hinder för en fri resandeström över gränserna i möjligaste mån borde avskaffas. Tiden var därför kommen att häva viseringstvånget. De säkerhetshänsyn som ibland ansetts motivera upprätthållandet av viseringstvång torde tillgodoses på annat sätt.

Av remissyttrandena framgick att regeringarna önskade upprätthålla en enhetlig nordisk inställning i frågan, vilket bl. a. hängde samman med den nordiska passunionen. Det var regeringarnas uppfattning att kravet på visum endast borde frånträdas på grundval av ömsesidighet. Den norska regeringen hade emellertid förklarat sig villig att upphäva viseringstvånget för medborgare i alla erkända icke-europeiska länder. Utskottets majoritet ansåg att det principiella målet måste vara ett fullständigt upphävande av viseringstvånget, men ansåg i övrigt att detta borde ske på basis av ömsesidighet d. v. s. att nordiska medborgare skulle få samma möjlighet att resa till ett annat land som detta lands medborgare att resa till Norden. Majoriteten föreslog att rådet ej skulle företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

Herr Hermansson och en annan medlem föreslog att rådet skulle rekommendera regeringarna att generellt avskaffa viseringstvånget vid inresa till nordiskt land. Vid behandlingen i plenum röstade 29 medlemmar för ovannämnda reservation med rekommendationsförslag medan 23 medlemmar röstade emot och en medlem avstod från att rösta. Då reservanternas rekommendationsförslag ej uppnått erforderliga 30 röster beslöt rådet att ej företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

4. Näringsrättsliga frågor

I ett medlemsförslag väckt av bl. a. herr Hernelius om *enhetlig nordisk marknadslagstiftning* hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att förenhetliga lagstiftningen i de nordiska länderna rörande marknadsföring av varor och tjänster och att i sådant syfte till en början samordna nationella utredningar som pågår rörande normer för företagarnas uppträdande på marknaden. Enligt förslagsställarnas uppfattning motiverade intresset av ett effektivt nordiskt varuutbyte att man vidtog gemensamma åtgärder bl. a. för att skydda konsumenterna och för att harmonisera marknadsföringslagstiftningen.

Utskottet framhöll att lagstiftningen om konsumentskyddet var en av de viktiga sakerna på rådets dagordning och att rådet hade ordnat en

konferens i Tavastehus den 21—22 april 1971 om dessa frågor. Enligt utskottets uppfattning borde den nyligen genomförda lagstiftningen i Sverige som bl. a. stipulerade upprättande av ett marknadsråd och en konsumentombudsman verka inspirerande på de övriga länderna så att man därigenom kunde uppnå en harmonisering.

Utskottet hemställde att rådet skulle vidta en rekommendation enligt vilken Nordiska ministerrådet rekommenderades att samordna pågående strävanden att i samband med lagstiftningen om marknadsföring genomföra ett utvidgat konsumentskydd i de nordiska länderna så att skyddet på detta område i ett eller flera av länderna ej blev sämre än i de övriga. Vid behandlingen i plenum pekade utskottets talesman på den principiella konflikt som kan uppstå i det nordiska samarbetet mellan önskemålen om å ena sidan harmonisering och enhetlighet och å andra sidan experiment och pionjärinsatser. Utskottets förslag till rekommendation antogs med 47 röster (nr 6). Herr Hernelius och en annan rådsmedlem avstod från att rösta.

I ett medlemsförslag hemställde bl. a. fru Anna-Lisa Nilsson att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att införa *förbud mot tobaksreklam* inom Norden. Förslagsställarna hänvisade till en rapport om tobaksrökningens faror för hälsan som framlagts vid Världshälsoorganisationens generalförsamling 1970 och påpekade att de nordiska länderna syntes vara i färd med att slå in på olika vägar när det gällde åtgärder för att motverka effekten av tobaksreklamen. Flera av remissinstanserna rekommenderade att man genomförde ett generellt förbud samt att detta borde kompletteras med upplysning om tobaksrökningens skadeverkningar. Ett antal remissinstanser ville genomföra begränsningar i reklamen men ej totalförbud. Branschorganisationerna var genomgående negativt inställda till medlemsförslaget.

Utskottets majoritet ville ej gå in för ett generellt förbud. Man föreslog därför en rekommendation till regeringarna att genomföra enhetlig reglering och begränsning av tobaksreklamen samt en effektiv information om tobaksrökningens skadeverkningar, särskilt gentemot ungdomen och genom bestämmelser om uttömmande varudeklARATIONER på tobaks- och cigarrettpaket. En minoritet (bl. a. herrar Hermansson och Holmberg) ville införa ett generellt förbud mot tobaksreklam samtidigt som man ställer krav på information och varudeklARATION. Herr Adamson och en annan medlem hemställde att rådet ej skulle företa sig något i anledning av medlemsförslaget då man ej ansåg att saken var av den karaktären att den borde lösas på nordisk basis. I plenardebatten talade herr Werner för den förstnämnda reservationen och vände sig emot de ekonomiska och kommersiella intressen som han ansåg fått ett alltför stort inflytande i de nordiska länderna och som på ett cyniskt sätt marknadsförde sömnmedel, lugnande medel, alkohol och tobak. Han fann det vidare anmärkningsvärt att man underlåtit att till rådets session

inkalla de experter som var motståndare till tobaksreklam och menade att de ekonomiska intressena under behandlingen i utskottet hade spelat en ledande roll samtidigt med att deras politiska medhjälpare hade sökt bortförklara frågan eller reducera dess betydelse. Herr Adamsson menade att varje land måste få vidta åtgärder för sitt eget vidkommande på detta område. Från danskt regeringshåll stöddes denna ståndpunkt och man redogjorde för de framsteg som gjorts för begränsning av tobaksreklamen i form av avtal med tobaksindustrin.

Fru Anna-Lisa Nilsson förordade förbud i enlighet med medlemsförslaget. Utskottets förslag till rekommendation avvisades med 37 röster (bl. a. herrar Antonsson, Eric Carlsson, Helén, Tage Johansson, Mundebo, fru Nettelbrandt, fru Anna-Lisa Nilsson, herr Jan-Ivan Nilsson och herr Werner) mot 24 (bl. a. herrar Adamsson, Hernelius, Paul Jansson, Krönmark, Palm och fru Skantz). Herr Mellqvist avstod från att rösta. Därefter antogs en rekommendation i överensstämmelse med ovan nämnda reservation d. v. s. om förbud mot tobaksreklam (nr 12). Rekommendationen antogs med 33 röster (bl. a. herrar Antonsson, Eric Carlsson, Helén, Krönmark, Mundebo, fru Nettelbrandt, fru Anna-Lisa Nilsson, herr Jan-Ivan Nilsson och herr Werner) mot 25 (bl. a. herrar Adamsson, Hernelius, Mellqvist och Palm samt fru Skantz). Tre medlemmar avstod från att rösta.

Sedan nytt medlemsförslag väckts i saken beslöt rådet på utskottets förslag att anse rek. nr 12/1961 angående *likartad lagstiftning om aktiebolag m. m.* slutbehandlad för rådets del.

5. Försäkringsavtal m. m.

Herr Lars Larsson och en medlem hemställde i ett medlemsförslag om *revision av de nordiska försäkringsavtalslagarna* att Nordiska rådet ville rekommendera regeringarna att gemensamt företa en översyn och en modernisering av gällande lagstiftning om försäkringsavtal. Utskottet hade i en skrivelse till rådets presidium hemställt att presidiet skulle vidarebefordra det under remissbehandlingen inkomna materialet till regeringarna så att dessa kunde ta hänsyn härtill vid en kommande revision av bestämmelserna, vilket enligt utskottets uppfattning kunde vara motiverat på vissa områden. Presidiet hade med skrivelse den 16 november 1971 vidarebefordrat utskottets synpunkter till ministerrådet. Utskottet fann med hänsyn härtill ej skäl föreligga att företaga sig vidare i saken och rådet beslöt på utskottets förslag att ej företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

På förslag av utskottet beslöt rådet att anse rekommendation nr 15/1967 om *betänkeid i avtalslagen* slutbehandlad, då en regel som den föreslagna är eller kan förväntas bli genomförd i Finland, Norge och Sverige. Frågan är på grund av näringslagens förbud mot dörrförsäljning endast aktuell i Danmark vad gäller böcker.

6. Dataregistrerade upplysningar

I ett medlemsförslag väckt av bl. a. herr Mundebo om enhetliga regler i Norden om *lagring och användning av dataregistrerade uppgifter* hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna att anta enhetliga bestämmelser om tillstånd för enskilda personregister. Förslagsställarna framhöll risken för att den personliga integriteten ej skulle respekteras när dataregistrerade upplysningar insamlades till användning för t. ex. kommersiell kreditupplysningsverksamhet. Sådan insamling och handhavande av dataregistrerade uppgifter borde därför kontrolleras av samhället. Remissinstanserna var i stort sett eniga om behovet av bestämmelser härom. I Danmark, Finland, Norge och Sverige finns sakkunnigkommittéer som upprätthåller inbördes kontakt.

Utskottet föreslog att rådet skulle rekommendera regeringarna att sträva efter att uppnå enighet om verkan av de regler som man avsåg att genomföra beträffande privata personregister. Utskottet påpekade problemets nära samband med lagstiftningen om offentlighet i förvaltningen men kunde ej ta ställning till reglernas utformning och innehåll. I plenardebatten påpekades en rad praktiska problem som uppstår i samband med insamling och utnyttjande av dataregistrerade upplysningar om enskilda medborgare. Det framhölls att även om det ej var möjligt att uppnå enighet om formellt likartade regler vore det betydelsefullt, om man kunde enas om reglernas verkan så att rättstillståndet i de olika nordiska länderna kom att bli så likartat som möjligt. Utskottets förslag till rekommendation antogs (nr 13).

7. Samefrågor

I ett medlemsförslag väckt av bl. a. herrar Eric Carlsson och Mundebo hemställdes att rådet skulle rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att utforma och realisera en *gemensam politik beträffande samerna* för att bevara och utveckla denna etniska minoritet och lösa dess mångskiftande problem. Förslagsställarna framhöll att det traditionella samiska näringslivet ej har kunnat utvecklas i takt med de ekonomiska och sociala framstegen på andra samhällsområden och att dessa näringsutövare därför ej har samma levnadsstandard som den övriga befolkningen. Ett problem är hur det samiska samhället skall kunna utvecklas och ge sina medlemmar ett rimligt ekonomiskt utbyte samtidigt som deras kulturella egenart bevaras. En ekonomisk och näringspolitisk aktionsplan för hela det samiska befolkningsområdet på Nordkalotten ansågs därför nödvändig. Medlemsförslaget fick ett blandat mottagande av remissinstanserna. Till dem som ställde sig tveksamma hörde Nordiska samerådet och Nordiska samarbetsorganet för same- och renskötselfrågor. Dessa remissinstanser uttalade farhågor för att förslaget skulle leda till en tidskrävande utredning, vilket ytterligare skulle försena nödvän-

diga reformer. Utskottet föreslog att rådet skulle rekommendera regeringarna i Finland, Norge och Sverige att gemensamt och i samråd med samerna ge dem och deras organisationer omedelbart ekonomiskt stöd i tjänliga former, allt i syfte att understödja samernas ansträngningar att bevara sin ställning som etnisk grupp samt att ställa medel till förfogande för de ytterligare utredningar som kan erfordras för att finna bestående lösningar på samernas problem.

Vid förslaget behandlings i plenum pekade utskottets talesman herr Hermansson på en rad praktiska problem som regeringarna eller andra organ snabbt måste lösa. Vidare framhölls särskilt att man på den nordiska kulturbudgeten borde bevilja medel för upprättande av ett nordiskt sameinstitut. I debatten upplystes att Nordiska samrådet sagt sig förorda utskottets förslag till rekommendation. Det framhölls att medlemsförslagets betydelse främst låg däri att det var en påminnelse om att samerna även om de är medborgare i flera länder är ett folk med gemensamma samnordiska intressen. Rådet antog utskottets förslag till rekommendation (nr 5).

Berättelsen från Nordiska samarbetsorganet för same- och renskötsel-frågor (C 6) lades till handlingarna.

På utskottets förslag beslöt rådet att anse rekommendation nr 17/1970 om representation för samerna i Nordiska rådet slutbehandlad för rådets del.

Sedan ett *kollegium för viltforskning* inrättats och trätt i verksamhet beslöt rådet på förslag av utskottet att anse rekommendation nr 1/1968 om inrättande av ett nordiskt kollegium för viltforskning slutbehandlad för rådets del.

8. Övrigt

I ett medlemsförslag av bl. a. herr Hernelius om *nordiskt institut för jämförande rättsvetenskap* framhölls att på initiativ av Nordiska rådet utarbetats ett betänkande om upprättande av ett särskilt nordiskt institut för jämförande rättsvetenskap (NU 1970: 17), och att förslaget borde genomföras. Anläggningskostnaderna för institutet skulle uppgå till 2,5 miljoner danska kronor och driftkostnaderna mellan 1,2 och 1,75 miljoner danska kronor per år. Remissinstanserna i Danmark och Norge var genomgående skeptiska, medan förslaget stöddes av remissinstanser i Finland och Sverige, dock med en rad detaljförändringar.

Utskottet föreslog att rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att inom ramen för kulturavtalet inrätta en gemensam nordisk institution för jämförande rättsvetenskap som i princip var inrättad i enlighet med betänkandet men skulle anpassas till ändrade förhållanden efter inrättandet av ministerrådet och avtalet om anställande av personal vid samnordiska institutioner. Rådet antog utskottets förslag (nr 26). I debatten underströk herr Hernelius som utskottets talesman att man med

uppmärksamhet skulle följa sakens vidare utveckling och fästa vikt vid att inrättandet av institutet inte onödigtvis försenades.

Sedan ett *förbud mot professionell boxning* genomförts i Island och Sverige och av meddelandena framgått att det ej kunde förväntas bli genomfört i Danmark och Finland samt ej hade någon praktisk aktualitet i Norge beslöt rådet anse rekommendation nr 6/1969 om förbud mot professionell boxning som slutbehandlad för rådets del.

Med anledning av meddelandet om rekommendation 24/1965 angående *likformig, enhetlig lagstiftning om trafikonykterhet* hade en fråga ställts till Danmarks, Finlands, Norges och Sveriges regeringar om det fanns möjlighet att genomföra likartad nordisk lagstiftning på detta område inom de närmaste åren. Utskottet konstaterade på grundval av regeringarnas svar att det ej fanns reella utsikter att genomföra en enhetlig lagstiftning för närvarande. På förslag av utskottet beslöt rådet att anse saken slutbehandlad för sin del.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. Generella frågor rörande kultursamarbetet

Kultursamarbetets organisation och en nordisk kulturtraktat har under en längre tid utgjort centrala frågor i utskottets arbete. På förslag av utskottet hade rådet vid 19:e sessionen antagit en rekommendation (nr 21/1971) till regeringarna att genomföra ett *nordiskt kulturavtal* i enlighet med ett av en arbetsgrupp framlagt utkast och därvid beakta vissa förslag till ändringar bl. a. rörande Nordiska rådets medverkan i kultursamarbetet. Av meddelandet om rekommendationen till 20:e sessionen framgick att det nordiska kulturavtalet ratificerats i samtliga nordiska länder under loppet av år 1971. Planenligt trädde avtalet sålunda i kraft fr. o. m. år 1972. I avtalet hade införts de av rådet föreslagna ändringarna. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen som slutbehandlad för sin del.

Kulturavtalet behandlades även i Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet, vilken överlämnats till utskottet för yttrande till de delar den berör det nordiska kultursamarbetet. I sitt betänkande över berättelsen fäste utskottet uppmärksamhet vid att den i huvudsak behandlar organisatoriska frågor i anslutning till kulturavtalet och dess ikraftträdande. Utskottet underströk betydelsen av att bestämmelser om Nordiska rådets medverkan i samarbetet införts i kulturavtalet. Sedan utskottet av presidiet utpekats som det rådsorgan, som omnämns i avtalets artikel 15, hade utskottet med Nordiska ministerrådet vid ett sammanträde den 13 december 1971 kommit överens om att förutom i samband med råds-sessionerna sammanträda två gånger årligen för att behandla den nordiska kulturbudgeten och planerna för det fortsatta kultursamarbetet. Ett första möte skulle i preliminära former

äga rum den 23 mars 1972, då ministerrådet och utskottet skulle dryfta budgeten för samarbetet under år 1973. I sitt betänkande framhöll utskottet ytterligare vikten av kontakter även i övrigt med ministerrådet och dess organ inom den kulturella samsamarbetssektorn, särskilt på sekretariatsplan. Enligt utskottets mening är ett omfattande kontaktnät väsentligt för att allsidiga förutsättningar skall kunna skapas för kultursamarbetets utveckling.

Hänvisande till Nordiska kulturkommissionens insatser till fromma för det nordiska kultursamarbetet pekade utskottet i betänkandet på behovet av att de nya samsamarbetsorganen inom kulturområdet vidareför det arbete som påbörjats inom kommissionen och för vilket närmare redogörs i den rapport, som sammanställts inom kommissionen (NU 1971: 10). Utskottet fann det vidare vara naturligt att regeringarna inom ramen för ministerrådets verksamhet ställer nödiga personella och ekonomiska resurser till förfogande för en effektiv utbyggnad av samsamarbetet. Beträffande samsamarbetsorganens kontakter med de olika kulturella samsamarbetsområdena underströk utskottet särskilt angelägenheten av att vart och ett av de områden som omtalas i avtalets artikel 5 bereds möjlighet att aktivt medverka i kultursamarbetet.

Emedan berättelsen inte i enlighet med artikel 59 i Helsingforsavtalet närmare behandlar det gångna årets samsamarbete och planerna för det fortsatta samsamarbetet ville utskottet dryfta berättelsen ytterligare med Nordiska ministerrådet vid ett möte, varom man i princip redan enats. Rådet biföll utskottets förslag om att rådet i sitt yttrande över berättelsen skulle underrätta ministerrådet om vad utskottet anfört rörande kulturavsnittet i *ministerrådets berättelse*. Vidare biföll rådet utskottets förslag om att efter sessionen fortsätta behandlingen av berättelsen till de delar den berör kultursamarbetet.

Utskottet behandlade även *Nordiska kulturkommissionens berättelse* och fäste därvid uppmärksamhet vid att berättelsen och den därmed sammanhängande slutrapporten från kommissionen (NU 1971: 10) kommer att utgöra en väsentlig grundval för utskottets överläggningar med ministerrådet efter 20:e sessionen. Rådet biföll mot denna bakgrund utskottets förslag om att efter sessionen fortsätta berättelsens behandling.

2. Utbildningssamarbete

I ett medlemsförslag väckt av herr Cassel hemställdes om en rekommendation till regeringarna att undersöka möjligheterna för grundande av en *nordisk veterinärhögskola*. Utskottet bedömde det dock inte som ändamålsenligt att i detta skede utreda förutsättningarna för en koncentrerad grundutbildningen för veterinärer till en institution i Norden, bl. a. mot bakgrund av att de olikartade agrara, geografiska och klimatiska förhållandena förutsätter högskolor på olika håll i Norden för utbildning av veterinärer, som är förtrogna med de särskilda förhål-

landena i de enskilda länderna. Vidare fann utskottet det vara angeläget att kontakterna med andra, veterinärmedicinen närstående vetenskapsgrenar bevaras, vilket skulle vara svårt att realisera om såsom i medlemsförslaget antyds en gemensam nordisk institution skulle inrättas utanför de egentliga universitetsstäderna. Utskottet underströk dock värdet av att länderna eftersträvar att avlägsna olikheterna mellan ländernas grundutbildning för veterinärer. Utskottet betecknade det även som önskvärt, att de nordiska länderna genom ett gemensamt utnyttjande av såväl personella som ekonomiska resurser strävar att lösa sådana uppgifter inom veterinärmedicinen som inte kan lösas tillräckligt effektivt i varje land för sig. Dylika uppgifter finns enligt utskottets uppfattning inom vissa specialiserade forskningsområden och inom fortbildning och specialisering för veterinärer. För att ändamålsenliga samarbetsformer skall kunna etableras borde vidare enligt utskottets mening en utredning tillsättas för att utarbeta förslag som berör såväl grundutbildningen och fortbildningen som forskningen på veterinärmedicinens område.

I enlighet med utskottets förslag antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet att utreda förutsättningarna för ett ökat nordiskt samarbete på veterinärmedicinens område, särskilt beträffande forskning och specialiserad utbildning för veterinärer (nr 19).

Med hänvisning till en på 1950-talet av en expertgrupp utarbetad disposition hade av bl. a. herrar Hammarberg, Jan-Ivar Nilsson och Palm väckts ett medlemsförslag om utgivande av en *nordisk kursbok i historia*.

Vid beredningen av saken inhämtade utskottet att det saknades en modern framställning, som behandlar de nordiska ländernas historia ur komparativ synpunkt. Emedan de arbeten som utgivits om de enskilda nordiska ländernas historia är alltför omfattande för att användas som kurslitteratur i universitetsundervisningen fann utskottet att behovet av en kursbok i historia är uppenbart. En översiktsframställning i historia borde emellertid enligt utskottets åsikt kunna användas även för andra ändamål än vad som avsågs med det ursprungliga dispositionsutkastet. Såsom exempel härpå anförde utskottet att det bland lärare, journalister och allmänhet samt inom det fria folkbildningsarbetet finns behov av en översiktlig framställning som meddelar ett förhållandevis stort antal data. Bl. a. av denna anledning borde dispositionen för arbetet revideras. Vidare ansåg utskottet att de senaste årens utveckling i de olika länderna inte bör lämnas obeaktad. Nya rön inom historisk forskning och den moderna forskningens och undervisningens huvudinriktning ansåg utskottet även motivera revidering av det gamla dispositionsutkastet. Enligt utskottets bedömning borde inte endast en revision av planen företas, utan utgivandet av det föreslagna arbetet borde bygga på en helt ny plan för projektet. Utskottet föreslog att uppläggningsen av arbetet skulle anförtros en av regeringarna utsedd kommitté och att en

kommittésekreterare borde anställas för att koordinera det praktiska arbetet och sköta löpande uppgifter. Planens realiserande borde påskyndas genom att arbetet bestäms vara slutfört inom en viss tidsperiod. Sedan planen uppgjorts borde regeringarna gå i författning om att nödiga medel ställs till förfogande för dess förverkligande.

I enlighet med utskottets förslag antog rådet med 37 röster mot 2 en rekommendation till Nordiska ministerrådet att tillsätta en kommitté för att utarbeta ett förslag till utgivande av en översiktsframställning av de nordiska ländernas historia samt att därefter genomföra planen (nr 14). Herr Helén avstod från att rösta.

I anledning av en hänvändelse till rådet från det nordiska språkmötet i Helsingfors 1970 riktades en fråga till regeringarna om de åtgärder som vidtagits för att förverkliga förslagen i en av Nordiska kulturkommissionen utarbetad och mer än fyra år gammal framställning om *grannspråksundervisningen*. Frågan anknöt sig till de nordiska språknämndernas berättelse för år 1971. Utskottet fann att från regeringarnas sida några konkreta åtgärder inte vidtagits för att förstärka denna undervisning i enlighet med kommissionens förslag. Hänvisande till kulturavtalets artikel 3 underströk utskottet vikten av att regeringarna verkar för en utbyggnad av grannspråksundervisningen på alla utbildningsstadier.

Av meddelandet om rekommendation nr 24/1964 framgick att de av rådet föreslagna beloppen för *lärarutbyte och reselektorsverksamhet* på 100 000 svenska kronor vardera i varje land årligen ännu inte uppnått i samtliga länder. Svaret på en till regeringarna riktad fråga gav vid handen att regeringarna är inställda på att i enlighet med förslag som framlagts av Nordiska kulturkommissionen ta upp utbytesverksamheten beträffande lärare och reselektorer till ny prövning.

Vid behandlingen av berättelsen från *finsk-svenska utbildningsrådet*, vars syfte är att dryfta utbildningsfrågor rörande de finskspråkiga invandrarna i Sverige, inhämtade utskottet att utbildningsrådet utfört ett värdefullt arbete såsom rådgivande organ för regeringarna i Finland och Sverige. Mot bakgrund av att invandrarproblematiken i Sverige antagit en omfattning som inte kunde förutses då samarbetsorganet tillsattes, hade berörda regeringar övervägt möjligheterna att genom en omorganisation av utbildningsrådets verksamhet få till stånd ett förstärkt samarbete rörande de finländska invandrarnas anpassning i Sverige. Hänvisande till att utbildningsrådet tillkommit på Nordiska rådets initiativ förutsatte utskottet att omorganiseringen sker i samråd med rådet och att samarbetsorganet inte upplöses förrän en förstärkt organisation åstadkommits.

3. Forskningssamarbete

Vid en av Nordforsk i januari 1968 arrangerad konferens hade fattats beslut om tillsättande av ett nordiskt kollegium för *biologisk bekämpning*

av skadedjur. Till behandling i utskottet hade inför sessionen hänvisats ett medlemsförslag väckt av bl. a. herr Antonsson med hemställan

om att medel ställs till förfogande för det nordiska kollegiets verksamhet. I sitt betänkande i ärendet framhöll utskottet, att de biologiska bekämpningsmetoderna är ett fördelaktigt alternativ till de hittills i huvudsak använda kemiska metoderna. Den biologiska bekämpningen bör emellertid anpassas till lokala ekologiska förhållanden och på grund härav kan internationella forskningsresultat inte överlag tillämpas i nordisk miljö. Utskottet fann därför forskning rörande biologisk bekämpning av skadedjur vara ett synnerligen lämpligt område för nordiskt samarbete. En förutsättning för att samarbetet på området skall kunna byggas ut effektivt är dock enligt utskottets mening att en fast organisation skapas och anslag för verksamheten anslås av offentliga medel. Utskottet ansåg sig dock inte utan ytterligare utredning kunna förorda beviljande av anslag för nordiskt kollegium för biologisk bekämpning av skadedjur. Som skäl för denna ståndpunkt anförde utskottet bl. a. att ett flertal nordiska samarbetsorgan är verksamma inom närstående forskningsområden, vilket enligt utskottets bedömning kan leda till en icke önskvärd dubbelring av arbetsinsatserna. Vidare har anslagstilldelningen för dessa organ inte samordnats. Utskottet fann med hänvisning härtill att behov kan föreligga för en rationalisering av samarbetet inom forskningen på berörda områden. Frågan om samarbete rörande biologisk bekämpning av skadedjur bedömde utskottet vara angelägen.

Utskottet föreslog därför att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna att skyndsamt utreda förutsättningarna för ett effektivt nordiskt samarbete om biologisk bekämpning av skadedjur och att de därvid för att undvika dubbelarbete även måtte undersöka behovet av en samordning av forskningen på berörda naturvetenskapliga områden. Rådet antog en rekommendation i enlighet med utskottets förslag (nr 18).

Enligt meddelandet om rekommendation nr 14/1962 angående inrättande av ett *nordiskt forskningscentrum för jordbrukskooperation* hade tio års beredning av saken ännu inte lett till det i rekommendationen åsyftade resultatet, trots att ett förslag till nordisk överenskommelse om en dylik institution redan hade utarbetats. Av svaret på en av herr Sundman till regeringarna riktad fråga framgick att några särskilda åtgärder inte vidtagits från regeringarnas sida för att påskynda ärendets fortsatta behandling. Utskottet avsåg att efter sessionen ytterligare dryfta frågan med Nordiska ministerrådet.

4. Radio- och TV-samarbete

I ett medlemsförslag väckt av bl. a. fru Segerstedt Wiberg hemställdes om en rekommendation till regeringarna att låta inrätta ett *gemensamt nordiskt TV-program* vid sidan av de nationella programmen. I samband med ärendets beredning hade utskottet anordnat en nordisk TV-

konferens i Köpenhamn den 28 och 29 oktober 1971. Vid denna hade redogjorts för ett flertal olika möjligheter att bygga ut TV-samarbetet. Med hänvisning till förhandlingarna vid konferensen hade väckts ett ändringsförslag av bl. a. herrar Tage Johansson, Mundebo och Sundman om nordiskt TV-samarbete med hemställan om att Nordiska ministerrådet om möjligt före den 1 januari 1973 måtte lägga fram förslag till en effektiv utbyggnad av det nordiska TV-samarbetet i fråga om det nordiska inslaget i de nationella sändningarna, produktion och distribution av TV-program på samnordisk nivå samt möjligheterna att direkt ta in program från de övriga nordiska länderna.

I sitt betänkande över de båda förslagen om nordiskt TV-samarbete konstaterade utskottet sammanfattningsvis beträffande konferensen, att förhandlingarna tydligt givit vid handen att en positiv utveckling av förutsättningarna för en utbyggnad av TV-samarbetet ägt rum under de senaste åren. För att det fortsatta nordiska TV-samarbetet skall bli effektivt är det dock enligt utskottets förmenande väsentligt att ett ändamålsenligt val av riktlinjer träffas och att den politiska viljan finns för att göra de behövliga ekonomiska satsningarna. Utskottet framhöll, att de tekniska lösningarna för utbyggnad av samarbetet bör utnyttjas parallellt så att utbytet på TV-området successivt kan öka och största möjliga internordiska spridning av TV-sändningarna kan genomföras. Vid planeringen av det fortsatta TV-samarbetet bör enligt utskottets åsikt olika lösningar prövas, däribland förslaget om ett samnordiskt TV-program.

Hänvisande till televisionens betydelse för den nordiska gemenskapen fann utskottet det vara angeläget med snara åtgärder för att med optimal effekt bygga ut det nordiska TV-samarbetet. Med hänsyn till de många möjligheter som föreligger inte minst på det tekniska området borde dock denna utbyggnad enligt utskottets bedömning föregås av en utredning. Utskottet ansåg att utvecklingen i synnerhet beträffande tekniken är sådan att förslag utan några längre dröjsmål borde kunna läggas fram, bl. a. med beaktande av att de nordiska radiocheferna tillsatt en nordisk utredning, vars resultat väntas bli klara under år 1972 och därför borde kunna utnyttjas åtminstone delvis.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet att om möjligt före den 1 januari 1973 lägga fram förslag till en effektiv utbyggnad av det nordiska TV-samarbetet i fråga om det nordiska inslaget i de nationella TV-sändningarna, produktion och distribution av TV-program på samnordisk nivå samt möjligheterna att direkt ta in TV-program från de övriga nordiska länderna, dock så att under utredningsarbetet aktivt stöd ges olika initiativ att snabbt öka möjligheterna att se grannländernas TV-program (nr 16).

Med hänvisning till att ett samarbetsorgan kunde medverka till att främja en fastare och bättre utbyggd regeringssamverkan på radio-

och TV-området hade regeringarna med anledning av en rekommendation från rådet tillsatt ett *nordiskt kontaktorgan för radio- och TV-frågor*. Detta hade enligt vad som uppges i kontaktorganets berättelse för år 1971 föreslagit Nordiska ministerrådet att organet måtte upplösas och dess uppgifter överföras på de nya samarbetsorganen inom kultursektorn. Utskottet fann det vara förvånande att kontaktorganets verksamhet skulle upphöra i ett skede då på olika håll framförs krav på en utveckling av samarbetet på etermediernas område. Utskottet ville därför efter sessionen fortsätta behandlingen av berättelsen och därvid ytterligare höra företrädare för regeringarna i ärendet.

5. *Nordiskt kulturcentrum i Tórshavn*

Till behandling i utskottet förelåg ett medlemsförslag om inrättande av ett nordiskt teater- och konserthus i Tórshavn och ett i anslutning härtill av bl. a. herr Sundman väckt ändringsförslag om inrättande av ett nordiskt kulturcentrum i Tórshavn. Utskottet framhöll i sitt betänkande om förslagen inledningsvis, att det är en väsentlig uppgift för det nordiska kultursamarbetet att stärka gemenskapen mellan länderna och främja förståelsen för särdrag i ländernas kultur. Utskottet fann det vara en angelägen uppgift att beträffande Färöarna, vars geografiska läge bjuder på särskilda problem för ögruppens internordiska kulturkontakter, bidra till att dess svårigheter övervinns. Utskottet tog dock avstånd från förslaget om ett nordiskt teater- och konserthus i Tórshavn med hänvisning till att ett kulturcentrum bättre skulle kunna främja Färöarnas kulturkontakter med de nordiska länderna. Inom ramen för en sådan institutions verksamhet skulle enligt utskottets uppfattning kanaler kunna skapas för kulturutbyte mellan Färöarna och det övriga Norden, inte minst med tanke på förmedling till de nordiska länderna av Färöarnas särpräglade och traditionsrika kulturliv, samtidigt som det skulle kunna utnyttjas för att främja Färöarnas egen kulturella utveckling. Utskottet ansåg att inrättandet av ett nordiskt kulturcentrum i Tórshavn såsom vid tillkomsten av Nordens Hus i Reykjavík bör föregås av en utredning, som klarlägger de behov en dylik institution bör tillgodose. Dessutom bör kostnaderna för institutionens inrättande och drift samt dess administration prövas sedan verksamhetsformerna planerats.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet att låta utreda frågan om inrättande av ett nordiskt kulturcentrum i Tórshavn (nr 17.)

C. Saker förberedda av socialpolitiska utskottet

1. Nordisk ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet

Till socialpolitiska utskottet hade hänvisats Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet i vad den avser socialpolitiskt arbete, miljöskydd och narkotikaproblem. En redovisning för utskottets synpunkter på de olika avsnitten återfinnes här nedan under rubrikerna miljövårdsfrågor, hälso- och sjukvårdsfrågor och sociallagstiftningsfrågor. Utskottets förslag att Nordiska rådet som sitt yttrande gav ministerrådet till känna vad utskottet anfört och att Nordiska rådet skulle lägga berättelsen i vad den hänvisats till utskottet till handlingarna bifölls av rådet.

2. Miljövårdsfrågor

Utskottet har ägnat stor uppmärksamhet åt miljövårdsfrågorna. Till sessionen hade väckts ett medlemsförslag om åtgärder mot visst luftföroreningar av bl. a. herr Mellqvist. I förslaget hemställdes att rådet ville rekommendera regeringarna 1) att snarast vidta åtgärder för att minska utsläppen av svaveldioxid i luften i Norden och för att dämpa skadeverkningarna av dessa samt 2) att utforma en gemensam nordisk standpunkt i denna fråga till FN:s konferens om den mänskliga miljön i Stockholm 1972. Utskottet uttalade sin tillslutning till förslagsställarnas och remissorganens uppfattning om att kraftfulla åtgärder måste vidtas för att hejda eller åtminstone minska svaveldioxidutsläppen i lufthavet. Utskottet konstaterade att åtgärder vidtagits eller planerats i de nordiska länderna för att hindra ytterligare luftföroreningar. I Norge gäller således en fullmaktslag som ger möjlighet att utfärda bestämmelser angående lokal begränsning av användning av viss eldningsolja. I Danmark övervägs införande av en motsvarande fullmaktslag. I Sverige gäller bestämmelser om viss begränsning av svavelhalten i eldningsoljor. Också i Finland torde motsvarande överväganden vara aktuella, även om, såvitt utskottet kunnat konstatera, problemet ej syns ha samma aktualitet där som i övriga nordiska länder.

Utskottet fann att i första hand borde praktiska förebyggande åtgärder vidtas på området och ansåg därför en generell nordisk begränsning av svavelutsläppen erforderlig i enlighet med de initiativ som tagits i Norge och Sverige. Successiva åtgärder i ett eller några av länderna ansågs få ringa verkan i ett nordiskt perspektiv och kunde dessutom försvåra en konkurrens på lika villkor för företagen i berörda länder. Initiativ till en överenskommelse mellan de nordiska länderna rörande användningen av svavelhaltiga eldningsoljor borde därför övervägas. Utskottet framhöll även betydelsen av forskning för att närmare klarlägga skadeverkningarna av svaveldioxidutsläppen i luften. Enligt utskottets mening var det naturligt att de nordiska länderna kom

överens om en samordnad begränsning av svaveldioxidutslippen och vid FN:s miljövärdskonferens 1972 genom ett gemensamt ståndpunktstagande i denna del försökte förmå berörda europeiska länder att införa motsvarande bestämmelser med förbud mot användning av svavelhaltig eldningsolja. Ett sådant ställningstagande syntes vara i linje med det uttalande som gjorts i Sveriges nationalrapport till FN rörande den mänskliga miljön angående utsläppen av luftföroreningar, bl. a. svaveldioxid.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 3) till Nordiska ministerrådet 1) att medverka till att de nordiska ländernas regeringar snarast vidtager åtgärder för att minska utsläppen av svaveldioxid i luften i Norden och för att dämpa skadeverkningar av dessa samt 2) att utforma en gemensam nordisk ståndpunkt i denna fråga till FN:s konferens om den mänskliga miljön i Stockholm 1972.

Ytterligare en miljövärdfråga hade tagits upp till 20:e sessionen, nämligen i form av ett medlemsförslag om *nordisk miljöskyddskonvention* av bl. a. herr Hammarberg och fru Lundblad. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att ingå en nordisk miljöskyddskonvention syftande till att i nationell lagstiftning likställa grannländernas miljöskyddsintresse med det egna landets.

Utskottet fann det uppenbart att föroreningsfrågorna ej kunde ses enbart ur nationell aspekt. Internationella överenskommelser och internationell lagstiftning erfordras men torde ta lång tid att åstadkomma. Däremot ansåg utskottet det görkligt att genom nordiska initiativ på relativt kort tid införa miljöskyddande reglering som är gemensam i Norden. De nordiska länderna borde följa upp sitt tidigare inledda samarbete på miljövärdområdet genom att ingå en nordisk konvention med sikte på ett samarbete vad gäller miljöskyddet beträffande alla projekt som har verkningar över den nationella gränsen i ett nordiskt grannland. Utskottet påpekade i detta sammanhang, att den svenska regeringen som svar på en fråga i riksdagen i maj 1971 förklarat sig beredd att, om svenska miljöskyddslagen ej ger tillräckliga möjligheter, ta hänsyn till miljövärdintressen utanför landets gränser och antingen reglera frågan på grund av överenskommelser med berörda länder eller komplettera den svenska miljöskyddslagen med nya bestämmelser. Även i norska stortinget hade frågan om föroreningsars verkan över gränserna berörts, varvid från norska regeringens sida framförts behovet av internationella avtal om begränsning av föroreningar.

Utskottet ansåg att en nordisk konvention måste slå fast skyldigheter till ett ömsesidigt internordiskt hänsynstagande till varandras miljövärdintressen, vilket skulle innebära att ansvariga myndigheter i respektive land i sin bevakning av miljöskyddsintressena ägnade lika stor uppmärksamhet åt eventuella risker i grannlandet som i det egna lan-

det. Utskottet fann liksom flertalet remissorgan även angeläget att så enhetliga materiella bestämmelser som möjligt eftersträvades på miljö-vårdsområdet. Utskottet underströk värdet av att denna nordiska kon-vention kom till stånd mot bakgrund av att den kunde vara ett incita-ment till att mera omfattande internationella överenskommelser träf-fades. Inför FN:s miljökonferens i Stockholm 1972 och i övrigt internationellt samarbete borde initiativet till en nordisk miljöskydds-konvention vara särskilt värdefullt.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 4) till Nordiska ministerrådet att för Nordiska rådet framlägga förslag till en nordisk miljöskyddskonvention syftande till att i nationell lagstiftning likställa grannländernas miljöskyddsintressen med det egna landets och till en harmonisering av ländernas miljövårdsregler.

Här kan nämnas att Nordiska ministerrådet redan den 23 februari 1972 beslutat om åtgärder i anledning av ovannämnda två rekomen-dationer (nr 3 och 4/1972).

Miljövårdsfrågorna behandlades vid sessionen också i anledning av meddelande från Nordiska ministerrådet om rekommendation nr 4/1969 angående *samarbete rörande föroreningsfrågorna*. Av meddelan-det konstaterade utskottet att arbetet inom Nordiska kontaktorganet för miljövårdsfrågor nu kommit i gång och att de i rekommendationen föreslagna samarbetsåtgärderna föresattes komma att prövas inom kontaktorganet. Utskottet fann, mot bakgrund av rådets möjligheter att följa arbetet inom kontaktorganet genom dess årliga berättelser till rådet, ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekomen-dationen ej påkallade. På förslag av utskottet ansåg rådet rekomen-dationen för sin del slutbehandlad.

På grundval av berättelsen från *Nordiska kontaktorganet för miljö-vårdsfrågor* uppehöll sig utskottet vid de olika initiativ som kontakt-organet tagit under första året av sin verksamhet. Utskottet framhöll betydelsen av nära kontakt mellan utskottet och kontaktorganet.

I anslutning till behandlingen av *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* uppehöll sig utskottet såsom inled-ningsvis nämnts även vid *miljövårdsfrågorna*. Utskottet underströk här samarbetsministrarnas synpunkter på att en vidareutveckling av det nordiska samarbetet särskilt borde ägnas åt fyra samarbetsområden, däribland miljöskyddet. Utskottet uttalade även i detta sammanhang värdet av nära kontakt mellan utskottet och Nordiska kontaktorganet för miljövårdsfrågor.

3. *Hälso- och sjukvårdsfrågor*

En fråga om *sjukvårdssamarbetet i Tornedalen* hade i anslutning till meddelande om rekommendation nr 16/1968 ställts till Sveriges rege-ring. Frågan gällde huruvida Sveriges regering ansåg det vara av

betydelse att få till stånd ett sjukvårdssamarbete i Tornedalen i enlighet med rekommendationen. Av svaret framgick att, sedan från finsk sida förslag framlagts om att tillsätta en arbetsgrupp för att kartlägga det nuvarande behovet av sjukvårdssamarbete i Tornedalen, ärendet av socialdepartementet i Sverige överlämnats till Norrbottens läns landsting för överläggning med berörda myndigheter i Finland.

Av meddelandet om rekommendation nr 29/1962 angående *samarbete i fråga om sjukvårdsplanering* framgick att ett från svensk sida framlagt förslag rörande formerna för ett vidgat nordiskt samarbete på sjukvårdsplaneringens område ej länge ägde aktualitet i alla delar och att ett nytt initiativ i ämnet övervägdes inom det svenska socialdepartementet. Ytterligare initiativ från rådets sida i anledning av rekommendationen ansågs ej påkallade. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Mot bakgrund av att en nordisk kommitté med anledning av en rådets rekommendation framlagt förslag om märkning av *brand- och hälsofarliga ämnen* hade ett tilläggsförslag väckts i ämnet av bl. a. herr Lars Larsson. I förslaget hemställdes att rådet rekommenderar de nordiska regeringarna att vidtaga åtgärder för realiserande av de i Nordisk udredningsserie (NU 1970: 7) framlagda förslagen om märkning av brand- och hälsofarliga ämnen. Förslaget gäller gifter och hälsofarliga ämnen, bekämpningsmedel samt brandfarliga ämnen och går ut på konkreta åtgärder som kan genomföras på kortare sikt, men som också bör bidra till en mera fullständig harmonisering av märkningsreglerna på längre sikt. Åtgärderna innebär enhetliga klassificeringsprinciper, likartat val av varningsfärger, varningssymboler samt riktlinjer för utformning av varningstexter och etiketter. Med hänsyn till den ökade internordiska handeln, kontakterna i gränstrakterna och till det internordiska turistutbytet syntes det utskottet angeläget att enhetliga märkningsregler skapades på området. Utskottet uppehöll sig även vid det arbete som utförts eller är under utarbetande i internationella sammanhang på detta område och diskuterade huruvida det nordiska harmoniseringsarbetet torde avvakta slutförandet av det internationella arbetet. Utskottet stannade dock för att, mot bakgrund av erfarenheterna av den tidsrymd det internationella lagstiftningsarbetet oftast tar i anspråk och den tyngd ett enhetligt nordiskt system torde få i internationella sammanhang, i avvaktan på resultaten av det internationella arbetet de av kommittén framförda konkreta förslagen borde genomföras.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 25) till Nordiska ministerrådet att vidtaga åtgärder för att i de nordiska länderna genomföra de i Nordisk udredningsserie (1970: 7) framlagda förslagen om märkning av brand- och hälsofarliga ämnen.

I anslutning till meddelande om rekommendation nr 12/1969 angående *likartad lagstiftning om transplantation* hade till Finlands regering riktats frågan om vilka motiv som medverkat till att Finland avvikit från det av Nordiska rådet uttalade önskemålet om nordisk rättslikhet på transplantationslagstiftningens område. Av svaret framgick att Finland med stöd av lagen den 8 juli 1957 om användning av vävnader från avliden person för sjukvårdsändamål i mars 1971 utfärdat direktiv som under vissa närmare angivna förutsättningar erkänner hjärndöd som kriterium för att konstatera att döden inträtt. Utskottet konstaterade att Finland som enda nordiska land accepterat begreppet hjärndöd i stället för det traditionella begreppet hjärtdöd. Utskottet fann att Finland härigenom avvikit från den rättslikhet som rådet förordat genom ifrågavarande rekommendation. Utskottet uttalade med hänvisning till den enhälligt antagna rekommendationen sin förhoppning om att Norge och Sverige vid sin planering av nya transplantationslagar håller nära kontakt i syfte att eftersträva likartade bestämmelser på området.

Vid sin behandling av meddelanden om rekommendation nr 11/1962 angående *likartad livsmedelslagstiftning* fann utskottet att genom det arbete som utföres inom den i anledning av rekommendationen särskilt tillsatta nordiska ämbetsmannakommittén frågan om likartade regler på livsmedelslagstiftningens område kommer att undersökas. Utskottet ansåg det möjligt att genom årliga rapporter till rådet från ämbetsmannakommittén på ett tillfredsställande sätt följa den vidare behandlingen av rekommendationen. På utskottets förslag ansåg rådet rekommendationen som för sin del slutbehandlad.

I anslutning till behandlingen av *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* diskuterade utskottet såsom inledningsvis nämnts även frågan om samarbete rörande *narkotikaproblemet*. Utskottet underströk härvid nödvändigheten av att det redan inledda samarbetet mellan de nordiska länderna på narkotikaområdet intensifierades för att i möjligaste mån hindra en ytterligare spridning av narkotikabrottsligheten. Utskottet åberopade rådets rekommendation nr 8/1971 i ämnet och underströk att alla till buds stående medel måste sättas in från de nordiska ländernas sida för att bekämpa narkotikabrottsligheten och minska narkotikamissbruket och att fördelarna av nordiskt samarbete härvid borde utnyttjas.

Av meddelandet om rekommendation nr 11/1970 angående *karantänverksamhet för djur* framgick att cheferna för de nordiska veterinärmyndigheterna vid möte i november 1971 enats om att utvecklingen på karantänområdet måste visas den största uppmärksamhet och att karantänbestämmelserna vid varje tidpunkt måste anpassas till hälso- tillståndet i de olika länderna. Vidare framgick av meddelandet att en

väsentlig förbättring inträtt i rabies-situationen i Danmark och att hinder ej förelåg för att karantänanläggning i ett nordiskt land kan användas vid import av djur till annat nordiskt land. Utskottet fann att det för närvarande ej syntes vara möjligt att skapa enhetliga nordiska karantänbestämmelser för djur. Däremot syntes möjligheter föreligga för samarbete på vissa områden inom karantänväsendet i enlighet med vad rådet rekommenderat. Ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen ansågs ej påkallade. På förslag av utskottet ansåg rådet rekommendationen för sin del slutbehandlad.

4. Sociallagstiftningsfrågor

I anslutning till Nordiska ministerrådets *berättelse rörande det nordiska samarbetet* hade fråga ställts till ministerrådet av herr Jan-Ivan Nilsson angående vilka ändringar som är aktuella i den *nordiska trygghetskonventionen* vid en kommande översyn med anledning av vissa länders anslutning till EEC. Av svaret framgick att det för närvarande på grund av behov av vissa ändringar i den interna sociallagstiftningen i Danmark och Norge ej var möjligt att ge närmare uppgifter om vilka ändringar som eventuellt kommer att företas i trygghetskonventionen. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse av svaret att ministerrådet framhållit såsom en angelägen uppgift för de nordiska länderna att snarast möjligt få till stånd förberedande överläggningar rörande vilka ändringar i konventionen som blir nödvändiga för den händelse något land blir medlem av EEC.

Utskottet pekade vid behandlingen av ifrågavarande berättelse på den nordiska trygghetskonventionen och den nordiska arbetsmarknaden såsom bland de mest värdefulla resultaten av nordiskt samarbete ur praktisk synpunkt för nordiska medborgare. Utskottet framhöll att vid diskussioner kring de nordiska ländernas anslutningsförhållanden till EEC i vissa sammanhang den nordiska trygghetskonventionens och den gemensamma arbetsmarknadens fortbestånd ifrågasatts. Utskottet underströk dock starkt att dessa båda samsarbetsformer borde bibehållas och om möjligt utvidgas även om något eller några av länderna vann inträde i EEC.

I ett medlemsförslag om *ersättning för vård vid barnsbörd i annat nordiskt land än hemlandet*, väckt av bl. a. fru Håvik och herr Jan-Ivan Nilsson, hemställdes att rådet måtte rekommendera de nordiska regeringarna att i den nordiska sjukförsäkringsöverenskommelsen av 1967 införa bestämmelser om ersättning i vissa fall för förlossningsvård. Enligt förslagsställarna rådde oklarhet om i vilka fall ersättning kunde utgå till barnaförderska för förlossningsvård, som hon åtnjuter i annat nordiskt land än hemlandet. Förslagsställarna menade, att varje gravid kvinna som tillfälligt under kortare tid vistas i annat nordiskt

land än hemlandet kan riskera att få stå för sina vårdkostnader, om förlossning skulle inträffa under ett tillfälligt uppehåll utanför hemlandet. Utskottet konstaterade att varken den nordiska trygghetskonventionen av 1955 eller den nordiska sjukförsäkringsöverenskommelsen av 1967 hade bestämmelser som täckte ifrågavarande tillfälle. Utskottet fann det otillfredsställande att vid för tidig förlossning, som inträffar under tillfällig vistelse i något nordiskt land men ej är orsakad av sjukdom eller yttre omständigheter, möjlighet icke skulle finnas att erhålla ersättning för förlossningsvården. Vid sådant fall av för tidig börd borde enligt utskottet ersättning utgå. Bestämmelser borde införas i den nordiska sjukförsäkringsöverenskommelsen om att ersättning kan utgå i alla sådana fall då av en eller annan anledning förlossningen inträffar vid en icke beräknad tidpunkt under kvinnans tillfälliga vistelse i annat nordiskt land än hemlandet.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige (nr 24) att i den nordiska sjukförsäkringsöverenskommelsen av 1967 införa bestämmelser om ersättning i vissa fall för förlossningsvård.

Ett medlemsförslag hade väckts av bl. a. herrar Hammarberg och Lars Larsson om *enhetliga regler för sjukhjälp vid vistelse i länder utom Norden*. I förslaget hemställdes att rådet ville rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheterna för enhetliga nordiska regler för sjukhjälp vid tillfällig vistelse utom Norden. Utskottet ansåg det värdefullt, om en undersökning kunde komma till stånd angående möjligheterna att införa en tillfredsställande ordning såvitt gäller ersättning för sjukhjälp vid vistelse utom Norden till den som är sjukförsäkrad i något nordiskt land. Utskottet menade att mot bakgrund av den ökande resandeströmmen utanför Norden och tendensen till "nordiska resällskap" liksom likställighet mellan nordbor på många socialförsäkringsområden, nordisk enhetlighet borde gälla beträffande dessa regler. Nu gällande bestämmelser på området varierar nämligen mellan de nordiska länderna. Endast det danska systemet ger full täckning för alla kostnader i samband med sjukdom vid utlandsvistelse. Utskottet framhöll att ett första spørsmål gällde huruvida den allmänna försäkringen skall täcka utgifter för ifrågavarande sjukhjälp eller om den enskilde resande skall hänvisas till att själv teckna reseförsäkring på privata försäkringsvillkor. Enligt utskottet gick tendensen i allmänna opinionen i riktning mot att den offentliga sjukförsäkringen i någon form bör påtaga sig uppgiften. Om verklig hjälp skall ges, bör den om icke helt dock täcka de väsentliga utgifterna.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 23) till Nordiska ministerrådet att undersöka möjligheterna för införande av en enhetlig nordisk ordning för sjukhjälp vid tillfällig vistelse i länder utom Norden.

5. Arbetsmarknadsfrågor

Utskottet hade behandlat meddelanden om rekommendation nr 18/1971 angående de *finska invandrarnas anpassning i Sverige* och nr 19/1971 angående de *finska invandrarnas kontakter med Finland*. Utskottet konstaterade med tillfredsställelse, att arbetsministrarna i Finland och Sverige vid sina samråd särskilt fäst sig vid betydelsen av att flyttningsrörelsen mellan länderna bör gå genom offentliga arbetsförmedlingen.

6. Ungdomsfrågor

En fråga om *ökat stöd till nordiskt ungdomssamarbete* hade i anslutning till rekommendationen nr 26/1970 ställts till Nordiska ministerrådet. Frågan avsåg vilken tidsplan ministerrådet avsåg att följa när det gällde att få undersökt förutsättningarna för en nordisk ungdomsfond inom ramen för det nordiska kulturavtalet. Av svaret framgick att någon särskild fond för ekonomiskt stöd till nordiskt ungdomssamarbete i enlighet med vad utskottet tidigare föreslagit ej torde övervägas av regeringarna. Utskottet fann det synnerligen angeläget att det nordiska ungdomssamarbetet gavs ekonomiskt stöd. Utskottet uttalade därför förhoppningen att inom Nordiska kulturavtalets och Nordiska kulturfondens ram bidrag till nordiskt ungdomssamarbete skulle ges hög prioritet.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Berättelse från Nordiska ministerrådet

Till trafikutskottet hade hänvisats berättelse rörande det nordiska samarbetet överlämnad av Nordiska ministerrådet i de delar som avser utskottets område. Trafikutskottet uttalade för sin del att man fann det nyttigt att i ministerrådets första rapport lämnats en historisk översikt över det nordiska samarbetet på trafikområdet. Utskottet uttryckte vidare sitt erkännande av regeringarnas arbete med rekommendation nr 14/1971 angående nordisk transportöverenskommelse. Vad beträffar enskildheterna i ministerrådets berättelse fann utskottet det ändamålsenligast att framlägga sina synpunkter som ofta är av teknisk karaktär eller avser detaljspörsmål i betänkanden om olika enskilda saker allteftersom dessa blir föremål för utskottets behandling.

Trafikutskottets yttrande gav ej anledning till några särskilda anmärkningar vid rådets behandling av ministerrådets berättelse. Det beslutades att utskottets yttrande i likhet med övriga utskotts yttrande skulle överlämnas till ministerrådet.

2. Nordisk transportöverenskommelse

På transportområdet har det ej innan Nordiska ämbetsmannakommittén för transportfrågor upprättades 1971 (se nedan) existerat något

centralt organ för det nordiska samarbetet på regeringssidan. Frågan har varit föremål för långvarig behandling i rådet på grundval av ett medlemsförslag från 1962 och senare ändringsförslag. Som resultat av initiativ i trafikutskottet utarbetades de s. k. NORDTRANS-utredningarna, d. v. s. NU 1969: 13 (NORDTRANS), NU 1970: 21 (uttalanden över NORDTRANS-betänkandet) och NU 1971: 4 (Nordiska transportproblem-NORDTRANS II) vilka utvisade att väsentliga fördelar skulle stå att vinna med ett utvidgat nordiskt transportsamarbete. På grundval av ett medlemsförslag härom antog Nordiska rådet vid sin nittonde session en rekommendation (nr 14/1971) till regeringarna att inrätta en permanent nordisk ämbetsmannakommitté för transportfrågor och att utarbeta förslag till en nordisk transportöverenskommelse att föreläggas rådets tjugonde session.

Denna rekommendation har regeringarna efterkommit. Dels har som ovan nämnts inrättats en nordisk ämbetsmannakommitté för transportfrågor och dels har i form av ett regeringsförslag från Sveriges regering rådet förelagts ett av ämbetsmannakommittén utarbetat förslag till överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om samarbete på transport- och kommunikationsområdet. Det med regeringsförslaget framlagda förslaget till transportöverenskommelse omfattar såväl transporter till lands, till sjöss och i luften som post- och telekommunikationer men ej frågor om säkerhet i landsvägstrafik eller om de nordiska ländernas internationella sjöfarts- och luftfartspolitiska förhållanden. Man var emellertid på sessionen enig om att förslaget omfattar alla de områden som det i dag är meningsfullt att medta i en nordisk transportöverenskommelse och att det nyupprättade Nordiska trafiksäkerhetsrådet bör handha trafiksäkerhetsfrågorna. Som bilaga till förslaget om transportöverenskommelse hade ämbetsmannakommittén fogat en förteckning med exempel på utrednings- och utvecklingsprojekt som faller inom ramen för en överenskommelse. Dessa exempel visar att praktiskt taget alla nordiska transportfrågor skall kunna tas upp inom ramen för överenskommelsen. Både i trafikutskottets betänkande och vid debatten i rådet uttrycktes tillfredsställelse över att regeringarna givit arbetet med rekommendation nr 14/1971 så hög prioritet och ställt de nödvändiga resurserna till förfogande för detta arbete.

Rådet antog en rekommendation (nr 10) till regeringarna att ingå en överenskommelse om samarbete på transport- och kommunikationsområdet i överensstämmelse med ämbetsmannakommitténs förslag. På förslag av utskottet beslöt rådet att anse rekommendation nr 14/1971 för sin del slutbehandlad.

3. *Transportekonomisk forskning*

Det förelåg en rapport från Nordiska kommittén för transportekonomisk forskning (NKTF) om dess verksamhet 1971. Trafikutskottet

hade som ett led i behandlingen av ett medlemsförslag om kollektivtrafik (se nedan) varit representerat på ett av NKTF:s seminarier som behandlade dessa frågor.

Trafikutskottet hade i sitt betänkande anfört att NKTF är ett väl lämpat organ för koordinering av aktuella forskningsuppgifter och att det därför skulle vara ändamålsenligt att Nordiska ministerrådet överväger hur NKTF på mest praktiska sätt kan medverka i det framtida arbetet inom ramen för en nordisk transportöverenskommelse.

4. Trafiksäkerhet

Nordiska rådet har vid flera tillfällen givit uttryck för att från samhällets sida bör göras en allvarlig insats för bekämpning av trafikolyckorna. Efter att rådet hållit en trafiksäkerhetskongress i Stockholm 20—21 april 1970 antog rådet på sin nittonde session en rekommendation till regeringarna att ställa de nödvändiga resurserna till förfogande för ett *utvidgat trafiksäkerhetssamarbete* (rek. nr 3/1971). Av meddelandet om arbetet med denna rekommendation framgår att regeringarna i anledning av rekommendationen upprättat Nordiska trafiksäkerhetsrådet som ett kontakt-, samordnings- och planläggningsorgan för ett ökat trafiksäkerhetssamarbete i Norden. Två permanenta samarbetsorgan, nämligen Nordiska kommittén för vägtrafiklagstiftning, som likaledes upprättats efter den nittonde sessionen, och Nordiska kommittén för trafiksäkerhetsforskning biträder Nordiska trafiksäkerhetsrådet. Till tjugonde sessionen förelåg berättelse från Nordiska trafiksäkerhetsrådet och från Nordiska kommittén för trafiksäkerhetsforskning.

Rådet beslöt att anse rekommendation nr 3/1971 som helt genomförd och slutbehandlad för rådets del.

Med anledning av rådets rekommendation nr 27/1968 angående *gemensam trafiklagstiftning* upplystes vid sessionen att man arbetat med frågan, bl. a. i den ovan under punkt 4 nämnda nyupprättade Nordiska kommittén för vägtrafiklagstiftning och att man eftersträvar att nya gemensamma trafikregler skall träda i kraft den 1 januari 1973.

Under frågetimmen i rådets plenarmöte den 22 februari 1972 ställdes en fråga till Nordiska ministerrådet angående vilka planer regeringarna hade för att tillmötesgå det alltmer påträngande behovet av information och skolning av trafikanter, samt om ministerrådet ville ta ett initiativ för att göra 1973 till ett *"Nordens trafiksäkerhetsår"*. Från ministerrådet upplystes, att Nordiska trafiksäkerhetsrådet betraktade det som en huvuduppgift att ge bred och effektiv information och skolning av alla trafikantgrupper i samband med införandet av nya vägtrafikregler och att man framför ett särskilt *"Nordens trafiksäkerhetsår"* föredrog ett kontinuerligt informations- och skolningsarbete.

5. Trafikförbindelserna mellan Island, Färöarna, Grönland och det övriga Norden

I april 1970 framlade ett antal medlemmar ett förslag att regeringarna skulle företa en undersökning av trafikförbindelserna mellan Island, Färöarna, Grönland och det övriga Norden syftande till en utbyggnad av dessa förbindelser med anknytning till det internationella trafiknätet. Vid behandlingen i rådet framhölls av trafikutskottets talesman att man i utskottet varit enig om att det föreligger ett behov av utbyggnad av trafikapparaten och av billigare biljettpriser samt att det därför är rimligt att företa en undersökning av möjligheterna att göra Norden till en trafikpolitisk enhet. Detta innebar att förhållandet mellan de atlantiska delarna av Norden och det övriga Norden betraktas på samma sätt som förhållandet mellan de glesbefolkade och isolerade delarna och de mera centrala delarna i vart och ett av de enskilda länderna där målet för transportpolitiken alltid har varit att åstadkomma goda och billiga transportmöjligheter inom hela landet för att motverka isolering och stagnation i vissa landsdelar. Enligt trafikutskottets uppfattning kunde en ökning av turismen bli den hävstång som igångsätter en önskvärd utveckling. En av de investeringar som måste företas för att skapa ett tillfredsställande trafiknät är anläggande av en flygplats på Färöarna, vilket emellertid är en intern dansk uppgift, som redan är under handläggning.

Nordiska rådet antog en rekommendation till Nordiska ministerrådet att företa en undersökning av hur trafikförbindelserna mellan Island, Färöarna, Grönland och det övriga Norden kan utbyggas och göras billigare (nr 11).

6. Enhetliga bestämmelser med avseende på fritidsbåtar

Rådet antog en rekommendation vari regeringarna rekommenderas att genomföra enhetliga bestämmelser i Norden beträffande småbåtar och trafiken med dem (nr 15). Rekommendationen antogs i anledning av ett av bl. a. herrar Adamsson och Sundman framlagt medlemsförslag där det bland annat anfördes att antalet fritidsbåtar på grund av det ökade välståndet är i kraftig tillväxt och att trafiken mellan länderna med sådana båtar både är stor och växande. Förslagsställarna fann det lämpligt att de nordiska länderna sökte harmonisera bestämmelserna om småbåtar. Trafikutskottet instämde i sitt betänkande i förslagsställarnas synpunkter och lade särskild vikt vid säkerheten, däribland båtens konstruktion och utrustning, förarens utbildning och den offentliga servicen i form av farvattensutmärkning, fyrjänst, väderlekstjänst m. m. Vidare framhölls i betänkandet att man genom restriktioner t. ex. fartbegränsningar (motorbåtar) och förbud mot trafik inom vissa bestämda områden kunde bekämpa störningar i miljön. Det kunde vidare bli tal om enhet-

liga bestämmelser om registrering och märkning samt om ansvarsförsäkring.

7. Underlättande av den internordiska flygtrafiken på korta rutter

Vid sessionen antogs två rekommendationer om underlättande av den internordiska flygtrafiken på korta rutter. I den ena (nr 8) rekommenderar rådet regeringarna i Danmark, Finland, Norge och Sverige att verka för att underlätta den reguljära internordiska flygtrafiken på korta rutter och att skapa förutsättningar för en utvidgad närtrafik på ekonomiskt räntabla grunder. I den andra rekommendationen (nr 9) rekommenderar rådet regeringarna i Finland och Sverige att uppta frågan om flygtrafiken mellan Åland och Stockholmsområdet till förnyad prövning. Dessa frågor hade väckts i ett medlemsförslag vari förslagsställarna fann att de korta internordiska flygrutterna snarare borde betraktas som inlandstrafik än som egentlig utrikestrafik, så att de höga biljettpiserna skulle kunna väsentligt sänkas. Trafikutskottet anslöt sig vid behandlingen av saken till tanken att man borde söka underlätta flygtrafiken på korta internordiska rutter. Utskottet anförde i sitt betänkande att det var värt att överväga att söka få Norden erkänt som ett område i förhållande till IATA så att fastställandet av flygpriserna för den internordiska trafiken kunde ske oberoende av internationella avtal på samma sätt som sker beträffande inrikestrafiken. Man skulle härigenom komma att stå fritt gentemot IATA vid arbetet med att åstadkomma en samhällsekonomiskt önskvärd utveckling av trafiken i Norden.

8. Nordiskt utvecklingsbolag för kollektiv trafikteknik

I ett medlemsförslag väckt av bl. a. herrar Helén och Mundebo samt fru Nettelbrandt hemställdes att Nordiska rådet skulle rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige att tillskapa ett för Nordens länder gemensamt forsknings- och utvecklingsföretag för kollektiv trafikteknik med medverkan av stat, kommuner och industrieföretag i de olika länderna. I förslaget anfördes att den tekniska utvecklingen har givit oss snabbare och bekvämare transportmedel men att utvecklingen av trafiken på grund av bristande samordning icke har blivit optimal. Det påpekas att den starka ökningen i användningen av privatbilar har skapat problem icke endast därför att det stora antalet bilar på vägarna skapat trängsel och förseningar utan även därför att denna expansion har medfört att utvecklingen av den kollektiva trafiken har försumrats. Förslagsställarna har därför funnit det påkallat att ett forsknings- och utvecklingsarbete igångsättes i syfte att nyttiggöra de tekniska landvinningarna också på kollektivtrafikens område.

Vid behandlingen av förslaget i utskottet har det varit enighet om att ett forsknings- och utvecklingsarbete beträffande den kollektiva trafiken vore påkallat för att åstadkomma den bästa tekniska lösningen av

trafikproblemen. Utskottets majoritet föreslog emellertid att rådet ej skulle företa sig något i anledning av medlemsförslaget och hänvisade till att det redan både på nationellt, nordiskt och internationellt plan pågår arbete för att lösa de i förslaget behandlade problemen. En minoritet i utskottet (fru Nettelbrandt) ansåg att en kraftig samnordisk insats — omfattande såväl forskning som utvecklingsarbete — var nödvändig för att snabbt uppnå resultat och föreslog därför i en reservation att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att inom ramen för den kommande nordiska transportsamarbetsöverenskommelsen uppta spörsmålet om ökade nordiska insatser för att främja gemensam forskning och utveckling kring kollektiva trafikmedel. Vid omröstningen på plenarmötet den 22 februari 1972 röstade 18 medlemmar, däribland herrar Adamsson, Eric Carlsson, Paul Jansson, Tage Johansson, Krönmark och Mellqvist och fru Skantz för utskottets förslag, medan 23 medlemmar däribland herrar Helén och Mundebo, fru Nettelbrandt, herr Jan-Ivan Nilsson, fru Anna-Lisa Nilsson och herr Werner röstade för reservationen. Herr Palm avstod från att rösta. Då emellertid den i reservationen föreslagna rekommendationen ej samlat erforderligt antal röster innebar omröstningen att rådet beslutade att ej företa sig något i anledning av medlemsförslaget.

9. Övrigt

Vid plenarsessionen den 22 februari 1972 ställdes en fråga till Finlands och Sveriges regeringar i anledning av meddelandet om rek. nr 29/1967 om *Europavägsförbindelse mellan Finland och Sverige*, när man kunde vänta sig att Europavägsförbindelsen över Åland var utbyggd. Från regeringshåll lämnades upplysningar om planeringen beträffande de delar av rekommendationen som ej var genomförd dvs. bl. a. angående den planerade vägutbyggnaden på svensk sida.

På förslag av utskottet beslöt rådet att anse som slutbehandlade rek. nr 29/1963 angående *underlättande av gränsformaliteter för nordisk flygtrafik*, rek. nr 1/1969 angående *fri gränspassage* och rek. nr 20/1969 angående *beredskap vid katastrofer i inre farvatten*.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

1. Nordiskt ekonomiskt samarbete

Till ekonomiska utskottet hade hänvisats berättelse rörande det *nordiska samarbetet* överlämnad av Nordiska ministerrådet i de delar som ej hänvisats till annat utskott. Utskottet hade således att behandla avsnitten *Ökonomisk samarbete* Särskilda samarbetsområden: I Bistånd til utviklingslandene och Sammanfattning, samt Tillägg till berättelsen rörande Danmarks, Finlands, Islands, Norges och Sveriges förhandlings-situation med EEC.

I enlighet med tidigare beslut av presidiet hade utskottet att i likhet med övriga utskott avge yttrande över berättelsen i de avsnitt som faller inom utskottets verksamhetsområde.

Vid sessionen förelåg även ett medlemsförslag om *nordiskt samarbete rörande marknadsproblem* väckt av presidiets medlemmar bl. a. herr Antonsson. I medlemsförslaget hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att upptaga till behandling de problem för nordiskt samarbete som uppstår genom ländernas skilda former för anknytning till Europeiska gemenskaperna och att inrätta härför erforderliga samsarbetsorgan under ministerrådet.

Vidare förelåg meddelande om rekommendation nr 13/1971 angående *nordiskt ekonomiskt samarbete*.

I enlighet med utskottets praxis behandlades dessa saker i ett sammanhang.

I sitt yttrande över ministerrådets berättelse underströk utskottet det angelägna i att de nordiska länderna, oberoende av vilka relationer de får i förhållande till Gemensamma marknaden, vidareutvecklar det omfattande nordiska samarbetet och utbygger det på de flest möjliga områden genom konkreta samsarbetsprojekt.

Samarbetet inom områden för utbildning, forskning och kulturpolitik samt transportpolitik är betydelsefulla exempel på sådana områden där en sådan utbyggnad av det praktiska samarbetet är på god väg. Som närmare framgår av redogörelsen för generaldebatten intog det nordiska samarbetets framtida ställning en dominerande roll under denna debatt. Från såväl regeringsrepresentanternas som de valda medlemmarnas sida framfördes därvid förslag om att söka utforma ett handlingsprogram i syfte att stärka det pågående samarbetet och utveckla detta till nya områden. I sitt yttrande över Nordiska ministerrådets berättelse önskade utskottet ta fasta på de förslag som kom fram i de olika debattinläggen. Utskottet beslöt således hemställa till Nordiska rådet, att detta genom att antaga utskottets yttrande måtte uppmana Nordiska ministerrådet att snarast upprätta ett handlingsprogram med konkreta förslag till gemensamma åtgärder för att stärka och utveckla samarbetet inom främst näringspolitiken, regionalpolitiken och miljöpolitiken. Utskottet utgick från att programmet skulle redovisas vid Nordiska rådets ordinarie session 1973.

I fråga om medlemsförslaget om Norden och marknadsproblemen konstaterade utskottet att genom den organisatoriska förstärkning som var på väg att genomföras under Nordiska ministerrådet var ett väsentligt önskemål i medlemsförslaget uppfyllt. De övriga spörsmål som rests i medlemsförslaget var beroende av den fortsatta utvecklingen i de nordiska ländernas marknadshandlingar och utskottet avsåg därför att fortsätta behandlingen av medlemsförslaget efter sessionen, vilket utskottet anmälde för rådet.

Utskottet föreslog att Nordiska rådet som sitt yttrande över Nordiska ministerrådets berättelse måtte ge Nordiska ministerrådet till känna vad ekonomiska utskottet anfört och vad övriga utskott anfört i sina yttranden som fogats vid det ekonomiska utskottets yttrande.

Efter debatt beslöt rådet med 54 röster att godkänna yttrandet.

På förslag av utskottet beslöt rådet vidare att lägga berättelsens punkt Bistånd til utviklingslandene till handlingarna. Utskottet anmälde vidare för rådet att det i anknytning till sina vidare överväganden rörande Norden och marknadsspörsmålen och nordiskt samarbete fortsatte behandlingen av övriga punkter i berättelsen som hänvisats till utskottet.

På förslag av utskottet beslöt rådet att betrakta rekommendationen 13/1971 såsom för dess del slutbehandlad under hänvisning till att utskottet genom ministerrådets berättelse hade möjlighet att följa minister rådets förvaltning av det mandat som givits i rekommendationen.

2. Industriellt samarbete

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om *nordiskt samarbete rörande bestämmelser och normer avseende tryckkärl och ångpanneanläggningar* väckt av bl. a. herrar Holmberg och Palm. I förslaget hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att verka för att åstadkomma organisatoriska och ekonomiska former för nordisk samverkan för framtagande av gemensamma normer och bestämmelser avseende tryckkärl och ångpanneanläggningar.

Utskottet konstaterade att sedan medlemsförslaget väckts har representanter för myndigheter och tillsyns- och besiktningsorgan samt normproducerande organ i de fyra nordiska länderna redan inlett diskussioner om samarbete på ifrågavarande område. Det konstaterades sålunda att grundtanken i medlemsförslaget, ett närmare samarbete på tryckkärlsområdet, syntes vara på god väg att genomföras.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 1) till Nordiska ministerrådet att främja det inledda samarbetet beträffande harmonisering av bestämmelser och normer rörande tryckkärl och ångpanneanläggningar samt att ställa erforderliga ekonomiska resurser till förfogande härför.

Vidare förelåg ett medlemsförslag om *inrättandet av ett gemensamt nordiskt mättekniskt institut* väckt av bl. a. herrar Holmberg och Palm. I förslaget hemställdes att Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att överväga inrättandet av ett centralt nordiskt mättekniskt institut. Utskottet konstaterade att remissyttrandena styrkt att behov föreligger av en närmare utredning om organisationen av det nordiska samarbetet på det mättekniska området. Samtidigt konstaterade utskottet att mycket olika uppfattningar rådde om den form av organisation av samarbetet som kan synas vara den mest lämpade och att medlemsförslagets tanke på ett centralt nordiskt mättekniskt institut ej har fått

någon större anslutning i den meningen att det skulle innebära en sammanföring av alla mättekniska resurser till ett ställe. Utskottet fann å andra sidan starka skäl tala för en organisationsform som tillmötesgick både behovet av samordning av de mättekniska resurserna i Norden och behovet av att bibehålla tillfredsställande resurser inom varje enskilt land för lokala behov.

På förslag av utskottet antog Nordiska rådet en rekommendation (nr 2) till Nordiska ministerrådet att närmare utreda lämpliga former för nordisk samverkan på det mättekniska området i syfte att stärka detta samarbete.

I ett medlemsförslag om *inrättandet av en nordisk fond för främjande av tekniskt och industriellt samarbete* väckt av bl. a. herrar Holmberg och Palm hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att inrätta en nordisk fond för främjande av teknisk och industriell utveckling och samarbete. Utskottet konstaterade att grundtanken i medlemsförslaget att nordiskt samarbete på det tekniska och industriella området bör främjas och stödjas ekonomiskt hade vunnit anslutning i flertalet remissyttranden, men att däremot när det gällde de lämpligaste formerna härför skilda åsikter förelåg. Särskilt har utskottet haft att överväga i vad mån medlemsförslagets intentioner skulle kunna täckas inom Nordforsks ram, eventuellt genom en utvidgning av dess mandat. Utskottet fann att fastställandet av formerna för genomförandet av medlemsförslagets intentioner borde överlåtas till Nordiska ministerrådet men att utskottet ville ställa sig bakom medlemsförslaget.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 22) till Nordiska ministerrådet att ekonomiskt främja nordiskt tekniskt och industriellt samarbete antingen genom inrättandet av en särskild nordisk fond eller genom att verka för en utvidgning av Nordforsks mandat och resurser.

3. Samarbete rörande utlandsrepresentationer och världsutställning 1976

Vid sessionen förelåg två medlemsförslag berörande de nordiska ländernas utlandsrepresentantier. I det första om *indragning av nordiskt lands ambassad i annat nordiskt land*, väckt av bl. a. fru Segerstedt Wi-berg, hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att indraga de nuvarande ambassaderna hos varandra och ersätta dem med ändamålsenligt utformade service- och informationskontor.

Utskottet konstaterade att förslagsställarna utgick från såsom självklart att varje nordiskt land behöver ett fast centrum i grannländernas huvudstäder. Under sådant förhållande syntes spörsmålet begränsat till vad detta centrum skulle benämnas, ambassad eller servicecentrum eller dylikt. Utskottet ansåg ej att en statusförändring skulle medföra någon fördel organisatoriskt eller ekonomiskt.

På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett medlemsförslag om *gemensamma nordiska ambassader i vissa främmande länder*, väckt av bl. a. fru Segerstedt Wiberg, hemställdes att Nordiska rådet måtte rekommendera de nordiska ländernas regeringar att försöksvis på lämpliga platser upprätta gemensamma ambassader med utsänd personal från mer än ett nordiskt land.

Utskottet konstaterade, att av remissuttalandena framgick att ett i många hänseenden gott samarbete var etablerat mellan de nordiska ländernas utrikestjänster, delvis som följd av tidigare överväganden inom Nordiska rådet i denna sak. Utskottet utgick från att detta samarbete vidareföres där så är möjligt. Efter överenskommelse i särskilt fall kan ett nordiskt lands ambassad vara verksam även för annat lands räkning. Längre än så ansåg utskottet icke det fanns förutsättning att gå.

På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga sig något i anledning av medlemsförslaget.

I ett medlemsförslag om *gemensamt nordiskt deltagande i världsutställningen 1976 i Philadelphia*, väckt av bl. a. herr Cassel, hemställdes att Nordiska rådet ville rekommendera regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige att vidtaga nödvändiga åtgärder för att förbereda ett gemensamt nordiskt deltagande i världsutställningen 1976 i Philadelphia under beaktande av de synpunkter som anförts i medlemsförslaget.

Behandlingen av medlemsförslaget inom utskottet hade avslutats före sessionen och på grundval av då föreliggande underlagsmaterial ansåg sig utskottet kunna tillstyrka medlemsförslaget.

På grund av att nya omständigheter framkommit i saken behandlades emellertid förslaget på nytt vid sessionen av utskottet. Utskottet konstaterade då att nya upplysningar kommit fram bl. a. från ministerrådet som ändrat förutsättningar för medlemsförslaget. Det framgick att inget av de nordiska länderna hade fått någon inbjudan till utställningen i Philadelphia och att det ännu icke träffats något avgörande om utställningens karaktär. Det vore över huvud taget satt i tvivelsmål om utställningen alls skulle komma att arrangeras.

På förslag av utskottet beslöt rådet att icke företaga något i anledning av medlemsförslaget. Härmed avtog rådet också ett i plenum framfört yrkande att saken måtte återförvisas till utskottet i avvaktan på att läget rörande utställningen skulle klarna.

4. Konsumentskydd

Vid sessionen förelåg ett medlemsförslag om *nordisk konsumentupplysning om personbilar*, väckt av bl. a. herr Palm. I medlemsförslaget hemställdes att Nordiska rådet rekommenderar regeringarna att träffa

avtal om nödvändiga åtgärder för att möjliggöra ett nära samarbete när det gäller prövning av och upplysningar till förbrukarna av personbilar.

Bakgrunden till medlemsförslaget var att den s. k. konsumentutredningen i Sverige fått i särskilt uppdrag att även undersöka möjligheterna att åstadkomma en allsidig konsumentupplysning om personbilar. Detta utredningsuppdrag hade sedan dess slutförts och utredningens förslag har offentliggjorts. Utskottet har således haft att överväga i vilken utsträckning medlemsförslagens intentioner låter sig förenas med den ordning som föreslagits i ett av de nordiska länderna, nämligen i Sverige. Utskottet har därvid konstaterat att avgörande för huruvida ett samarbete på detta område kan komma till stånd är förefintligheten i de övriga nordiska länderna av organ med motsvarande arbetsuppgifter på konsumentpolitikens område och en konsumentpolitik med i sina huvuddrag likartad inriktning. Med denna uppläggning blev spörsmålet närmast en nationell fråga i Danmark, Finland och Norge hur långt och på vilket sätt man i dessa länder önskade tillgodose de konsument- och samhällsintressen som föreligger på detta område.

Utskottet har för sin del ansett att det behov som här gör sig gällande är av samma styrka i alla de nordiska länderna och det därför var motiverat att en värdering av den statliga konsumentpolitiken på detta specialområde kom till stånd i alla de nordiska länderna och att samtidigt härmed riktlinjer drogs upp för hur en praktiskt inriktad samverkan på detta område kunde åvägabringas. Utskottet påpekade också den betydelse som det nordiska trafiksäkerhetssamarbetet ägde beträffande förutsättningarna för att etablera ett samarbete även på konsumentupplysningsområdet i fråga om personbilar.

På förslag av utskottet antog rådet rekommendation (nr 7) till Nordiska ministerrådet att låta utreda spörsmålet om konsumentpolitikens utformning och innehåll i fråga om personbilar samt att därvid beakta möjligheterna till nordiskt samarbete.

5. Övrigt

Sedan utskottet tagit del av den danska regeringens svar på en vid sessionen ställd fråga angående *skattevetenskapligt samarbete* (rek. nr 14/1968) uttryckte utskottet sin tillfredsställelse med det positiva svaret. På förslag av utskottet beslöt rådet att avvakta vidare meddelanden vid nästa ordinarie session.

Från rådets presidium hade vidare för yttrande till utskottet överlämnats en rapport om *utskottssekretariatets organisation*. Utskottet förklarade sig icke ha några erinringar mot den framlagda rapporten.

Av meddelande om rekommendation nr 24/1970/e angående *information till u-länderna om den nordiska marknaden* framgick att den utredning som regeringarna tillsatt med anledning av rekommendationen bl. a. utmynnat i slutsatsen att det hittillsvarande nordiska bi-

ståndet, i huvudsak i samarbete med ITC (det till GATT:s sekretariat i Genève knutna organet för stöd åt u-ländernas exportfrämjande) till sin uppläggning varit både värdefullt och konkret och att det därför fanns anledning att fortsätta och även bygga ut detta; med att ett från ITC mera fristående organ bättre skulle tillgodose föreliggande behov av kommersiell vägledning. Nationella organ var dock mest ändamålsenliga men detta hindrade ej att åtskilliga funktioner med fördel skulle kunna samordnas mellan de nordiska länderna. Det fick dock enligt utredningen ankomma på varje enskilt nordiskt land att, i kontakt med övriga länder i Norden, utarbeta riktlinjerna för en sådan verksamhet och dess institutionella utformning. Till dessa slutsatser har de nordiska regeringarna anslutit sig. Utskottet ansåg att vad som anförts i utredningen ej påkallade någon ytterligare åtgärd från utskottets sida men utgick från att det genom Nordiska ministerrådets berättelse får möjlighet att följa det vidare nordiska samarbetet i denna sak.

På utskottets förslag beslöt rådet att anse spørsmålet för rådets del slutbehandlat.

Då av meddelandena om rek. nr 2/1963 om *samordning av kontrollbestämmelser rörande elmateriel* framgick att radiostörningsfrågorna i stort sett lösts och en ny rekommendation angående samordning av elektriska säkerhetsfrågor (rek. 7/1971) antagits vid rådets 19:e session beslöt rådet på utskottets förslag att anse rekommendationen för rådets del slutbehandlad.

Då av meddelandet om rek. nr 15/1968 om *nordisk integrationsforskning* framgick att man inte ansett det motiverat att vidtaga några särskilda åtgärder med hänsyn till de pågående EEC-förhandlingarna och utskottet fann att några positiva besked inte torde vara att vänta inom en överskådlig framtid beslöt rådet på utskottets förslag anse spørsmålet för rådets del slutbehandlat.

Utskottet fann att regeringarna inte hade något nytt att anföra beträffande rekommendation nr 28/1964 om *harmonisering av vissa skatter och avgifter* och att under en följd av år inga upplysningar i sak avlämnats i meddelandena. Då inte heller några ytterligare besked ansågs vara att vänta beslöt rådet på utskottets förslag att anse spørsmålet för rådets del slutbehandlat.

III. Generaldebatten

I generaldebatten, som fördes på grundval av ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet, rapporten om nordiskt samarbete under 1971 och presidiets rapport om dess verksamhet sedan 19:e sessionen, deltog vid årets session 52 talare.

Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten stats-

minister Palme samt statsråden Carlsson och Feldt. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herrar Antonsson, Helén, Hermansson och Hernelius.

Såsom nämnts här ovan utgjorde Nordiska ministerrådets berättelse för första gången underlag för generaldebatten. En särskild betydelse fick presentationen av ministerrådets berättelse genom att dess ordförande, dåvarande utrikeshandelsminister Reino Rossi, därvid tillkännagav att ministerrådet vid föregående dags möte beslutat att ett permanent sekretariat för nordiska samarbetsfrågor skulle upprättas. Samarbetsministrarna har uppdragit åt sina biträdande ämbetsmän att utarbета förslag till uppgifter, arbetsordning och organisationsplan för sekretariatet så att detta kan träda i verksamhet snarast och i god tid före Nordiska rådets nästa session.

Sekretariatet skall biträda Nordiska ministerrådet vid behandlingen av nordiska samarbetsfrågor. Det innebär att sekretariatet har att göra de utredningar som ministerrådet begär och för ministerrådet lägga fram de förslag som föranleds därav. Sekretariatet kan ta upp nya samarbetsprojekt i ministerrådet och göra de mera begränsade utredningar som erfordras som underlag för ministerrådets ställningstagande. Sekretariatets uppgifter måste bedömas med hänsyn tagen till de lösningar av den europeiska marknadsfrågan som de olika nordiska länderna eftersträvar.

Sekretariatets första uppgift blir att gå igenom de olika samarbetsfrågor som f. n. är föremål för utredning och bedömning i redan existerande samarbetsorgan eller av regeringarna. Denna genomgång skall syfta till att skapa underlag för initiativ av ministerrådet för en utveckling av samarbetet på särskilt betydelsefulla områden.

För att biträda samarbetsministrarna, ämbetsmannakommittén och det ekonomiska samarbetsutskottet i deras arbete beslöt samarbetsministrarna att omedelbart upprätta ett interimistiskt sekretariat som skall förläggas till Oslo och fungera intill dess det permanenta sekretariatet etablerats. Varje land skall snarast tillsätta en ämbetsman som skall ingå i det interimistiska sekretariatet. Frågan om var det permanenta sekretariatet skall placeras kommer att avgöras senare.

Den utveckling av det nordiska samarbetet mot en starkare fördragsmässig och institutionell förankring som inletts vid nittonde sessionen genom Helsingforsavtalets revision och som fullföljts genom ratifikation av respektive förslag om samarbetsöverenskommelser på kulturområdet och på transport- och kommunikationsområdet har genom detta ministerrådsbeslut ytterligare framhävts.

Det helt dominerande ämnet i generaldebatten var det nordiska samarbetets framtida ställning och utvecklingsmöjligheter vid olika lösningar för de nordiska ländernas förbindelser med de Europeiska gemenskaperna. I flertalet inlägg gavs uttryck för en vilja och tilltro till

möjligheterna att vidareföra nordiskt samarbete även i framtiden. En motsatt uppfattning framfördes emellertid även av ett mindertal, som ansåg att ett danskt och norskt medlemskap skulle allvarligt försvåra nordiskt samarbete.

Statsminister Palme framhöll i sitt inlägg att uttrycken "säga ja till Europa" respektive "säga nej till Europa" som uttryck för skiljelinjer inom Norden var missvisande uttryck. I realiteten fanns det ingen som ville eller hade råd till detta. De nordiska länderna hade sökt olika lösningar i samarbetet med EEC. Dessa olikheter hade väsentligen sin grund i skillnaden i ländernas säkerhetspolitik. Det vore inget nytt. Däremot vore det någonting nytt om man tillåte dessa olikheter att leda till att de nordiska länderna gled ifrån varandra i stället för att fördjupa sitt samarbete. Statsministern konstaterade vidare att blandat i glädjen över att en europeisk stormarknad såg ut att förverkligas fanns en oro hos människorna om Norden skulle splittras. Enligt statsministerns åsikt måste svaret på dessa frågor ges i konkret praktisk handling.

Statsminister Palme utvecklade i detta sammanhang ett förslag om att koncentrera samarbetet och söka utforma ett handläggningsprogram inom områdena närings-, regional- och miljöpolitik (*se vidare under E 1.*)

Statsrådet Feldt framhöll i sitt tal att inrättandet av ett nordiskt sekretariat borde ses mot bakgrunden av att det nordiska samarbetet kommer att sättas på hårda prov när de nordiska länderna har valt olika lösningar för sina relationer till Europamarknaden. Det nordiska samarbetets fortsatta utveckling krävde i denna situation ytterligare stimulans. Ett fast sekretariat borde kunna bidra verksamt till detta.

Statsrådet Feldt pekade vidare på ett antal tänkbara konkreta samarbetsmöjligheter inom det näringspolitiska området.

Statsrådet Carlsson behandlade kulturavtalets ikraftträdande och den viljeyttring till samarbete som avtalet ger uttryck för. Statsrådet uttalade också sin tillfredsställelse över det fasta samarbete som förutsetts mellan ministerrådet och Nordiska rådets kulturutskott.

Herr Antonsson beklagade i sitt inlägg att det inte varit möjligt med intimare nordiskt samarbete under förhandlingarna med EEC. Han gav uttryck för tillfredsställelse över ministerrådets förstärkning med ett permanent sekretariat. Herr Antonsson underströk att man ej stod inför ett val mellan Norden och Europa. Han efterlyste vidare en ökad förståelse i Europa för värdet av det nordiska säkerhetspolitiska mönstret.

Herr Helén berörde ett antal av de problem som kan uppkomma på det ekonomiska området som en följd av olika anknytningsformer till EEC och framhöll angelägenheten av ett nära handelspolitiskt samråd. Herr Helén underströk vidare betydelsen av samnordiska organ under

ministerrådet och politisk vilja att utnyttja dessa för att säkerställa fortsatt nordiskt samarbete.

Herr Hernelius berörde i sitt inlägg bl. a. de olika konstitutionella problem som följer av ett överförande av beslutsbefogenheter till samnordiska organ. Herr Hernelius berörde även de problem som det för varje år ökade antalet utomstående deltagare vid sessioner medför.

Herr Hermansson gav uttryck för starka tvivel angående möjligheterna att vidareföra nordiskt samarbete för den händelse Danmark och Norge blev medlemmar i EEC.

IV. Val m. m.

Till medlemmar av rådets redaktions- och informationskommitté valdes bl. a. herrar Palm och Sundman.

Till medlemmar i styrelsen för Nordiska kulturfonden 1973—1974 valdes bl. a. herr Mundebo med herr Tage Johansson som suppleant.

Rådet beslöt att förlägga nästa ordinarie session till Oslo å tidpunkt som senare kommer att fastställas av presidiet.

Vid en ceremoni den 20 februari 1972 i Finlandiahuset utdelades Nordiska rådets litteraturpris för år 1971 till den svenske författaren Karl Vennberg och rådets musikpris till den norske tonsättaren Arne Nordheim.

BILAGA

**Rekommendationer antagna vid Nordiska rådets 20:e session i Helsingfors
19—24 februari 1972***Koordinerande
land**Rek. nr 1*

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att främja det inledda samarbetet beträffande harmonisering av bestämmelser och normer rörande tryckkärl och ångpanneanläggningar, samt att ställa erforderliga ekonomiska resurser till förfogande härför.

Finland

Rek. nr 2

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att låta närmare utreda lämpliga former för nordisk samverkan på det mättekniska området i syfte att stärka detta samarbete.

Danmark

Rek. nr 3

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

—

1. att medverka till att de nordiska ländernas regeringar snarast vidtager åtgärder för att minska utsläppen av svaveldioxid i luften i Norden och för att dämpa skadeverkningarna av dessa, samt

2. att utforma en gemensam nordisk ståndpunkt i denna fråga till FN:s konferens om den mänskliga miljön i Stockholm 1972.

Rek. nr 4

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att för Nordiska rådet framlägga förslag till en nordisk miljöskyddskonvention syftande till att i nationell lagstiftning likställa grannländernas miljöskyddsintressen med det egna landets och till en harmonisering av ländernas miljövårdsregler.

—

Rek. nr 5

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Finland, Norge och Sverige att gemensamt och i samråd med samerna ge dem och deras organisationer omedelbart ekonomiskt stöd i tjänliga former, allt i syfte att understödja samernas ansträngningar att bevara sin ställning som etnisk grupp, samt att ställa medel till förfogande för de ytterligare utredningar som kan erfordras för att finna bestående lösningar på samernas problem.

Norge

*Koordinerende
land**Rek. nr 6*

Nordisk Råd anbefaler Det nordiske Ministerråd at samordne de igangværende bestræbelser for i tilknytning til lovgivningen om markedsføring at gennemføre en udvidet beskyttelse af forbrugerne i de nordiske lande, således at beskyttelsen på dette område i et eller flere af landene ikke bliver ringere end i de øvrige lande.

Norge

Rek. nr 7

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att låta utreda spørgsmålet om konsumentpolitikens utformning och innehåll i fråga om personbilar samt att därvid beakta möjligheterna till nordiskt samarbete.

Danmark

Rek. nr 8

Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Danmark, Finland, Norge og Sverige at virke for lettelser for den regelmæssige internordiske flyvetrafik på korte ruter og at skabe forudsætninger for en udvidet nært trafik på et økonomisk rentabelt grundlag.

Finland

Rek. nr 9

Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Finland og Sverige at tage spørgsmålet om flyvetrafikken mellem landskapet Åland og Stockholmsområdet op til fornyet undersøgelse.

Finland

Rek. nr 10

Nordisk Råd anbefaler regeringerne i de nordiske lande at indgå en overenskomst om samarbejde på transport- og kommunikationsområdet helt eller hovedsageligt i overensstemmelse med det af Nordisk Embedsmandskomité for Transportspørgsmål udarbejdede forslag (NU 1971: 18).

Sverige

Rek. nr 11

Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd at foretage en undersøgelse af, hvorledes trafikforbindelserne mellem Island, Færøerne, Grønland og det øvrige Norden kan udbygges og billiggøres.

Danmark

Rek. nr 12

Nordisk Råd anbefaler regeringerne i Danmark, Finland, Norge og Sverige at indføre forbud mod tobaksreklame og at iværksætte en effektiv information om tobaksrygningens skadelige virkninger, særlig over for ungdomen og gennem bestemmelser om udtømmende varedeklaration på tobakseemballage.

Finland

*Koordinerande
land**Rek. nr 13*

Nordisk Råd anbefaler regeringerne i de nordiske lande at stræbe efter, at der opnås enighed om virkningen af de regler, der agtes gennemført om private personregistre.

Danmark

Rek. nr 14

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att tillsätta en kommitté för att utarbete ett förslag till utgivande av en översiktsframställning av de nordiska ländernas historia samt att därefter genomföra planen.

—

Rek. nr 15

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at gennemføre ensartede bestemmelser i Norden vedrørende småbåde og trafikken med disse.

Finland

Rek. nr 16

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att om möjligt före den 1 januari 1973 lägga fram förslag till en effektiv utbyggnad av det nordiska TV-samarbetet i fråga om det nordiska inslaget i de nationella TV-sändningarna, produktion och distribution av TV-program på samnordisk nivå samt möjligheterna att direkt ta in TV-program från de övriga nordiska länderna, dock så att under utredningsarbetet aktivt stöd ges olika initiativ att snabbt öka möjligheterna att se grannländernas TV-program.

—

Rek. nr 17

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att låta utreda frågan om inrättande av ett nordiskt kulturcentrum i Tórshavn.

—

Rek. nr 18

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att skyndsamt utreda förutsättningarna för ett effektivt nordiskt samarbete om biologisk bekämpning av skadedjur och att därvid för att undvika dubbelarbete även undersöka behovet av en samordning av forskningen på berörda naturvetenskapliga områden.

Norge

Rek. nr 19

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att utreda förutsättningarna för ett ökat nordiskt samarbete på veterinärmedicinens område, särskilt beträffande forskning och specialiserad utbildning för veterinärer.

Sverige

*Koordinerande
land**Rek. nr 20*

Nordisk Råd anbefaler regeringerne at fortsætte og udbygge samarbejdet om problemerne i forbindelse med lovgivning om havet, således at der tilstræbes international enighed om udstrækningen af søterritoriet og fiskerigrænserne, om specielle rettigheder for kyststater eller områder, hvis økonomi i særlig grad er afhængig af havet og om foranstaltninger til forhindring af forurening.

Island

Rek. nr 21

Nordisk Råd henstiller til regeringerne i Island og Norge at blive medlem af Den internationale Naturfredningsunion (IUCN) og til regeringerne i Danmark og Finland at stille sig velvilligt til dannelsen af nationale afdelinger af World Wildlife Fund.

Island

Rek. nr 22

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att ekonomiskt främja nordiskt tekniskt och industriellt samarbete antingen genom inrättandet av en särskild nordisk fond eller genom att verka för en utvidgning av Nordforsks mandat och resurser.

Sverige

Rek. nr 23

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att undersöka möjligheterna för införande av en enhetlig nordisk ordning för sjukhjälp vid tillfällig vistelse i länder utom Norden.

Sverige

Rek. nr 24

Nordiska rådet rekommenderar regeringarna i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige att i den nordiska sjukförsäkringsöverenskommelsen av 1967 införa bestämmelser om ersättning i vissa fall för förlossningsvård.

Sverige

Rek. nr 25

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att vidtaga åtgärder för att i de nordiska länderna genomföra de i Nordisk udredningsserie (NU 1970: 7) framlagda förslagen om märkning av brand- och hälsofarliga ämnen.

Norge

Rek. nr 26

Nordisk Råd anbefaler Det nordiske Ministerråd indenfor rammerne af kulturaftalen at etablere en fællesnordisk institution for sammenlignende retsvidenskab, der i princippet er indrettet i overensstemmelse med det udarbejdede forslag, men som bør tilpasses de ændrede for-

—

hold efter oprettelsen af ministerrådet og aftalen om ansættelse af personale ved fællesnordiske institutioner.

Yttrande

Nr 1

Nordiska rådet uppmanar Nordiska ministerrådet att snarast upprätta ett handlingsprogram med konkreta förslag till gemensamma åtgärder för att stärka och utveckla samarbetet inom främst näringspolitiken, regionalpolitiken och miljöpolitiken. Programmet bör redovisas vid Nordiska rådets ordinarie session 1973. Nordiska rådet ger i övrigt Nordiska ministerrådet tillkänna vad Nordiska rådets utskott anfört i anledning av berättelsen om det nordiska samarbetet.

